

İstanbul arkeolojisine bilimsel katkılar!..

Tan Oral 02.05.2012

Arkeoloji, eski ne varsa işte onunla ilgilenen bir bilim dalı. Ama o eski şeylerin hepsi de kuşkusuz bir zamanlar pırıl pırıldı ve yeniydiler. Pekiyi ne oluyordu? Zaman denen zalim değiştirici, en yeni şeyleri bile ileride yeniden bulunmak üzere arkeolojik gereç durumuna dönüştürüyor ve gizliyordu. Bunu yaparken de gününde gündelik işlerde kullanılan sıradan kap kacağın orasını burasını kırıp çatlatarak artık kullanılamaz hale getirmeyi de ihmal etmiyordu. Böylece arkeolojik değerdeki bu gereçler, günün birinde gün ışığına çıktığında, herhangi bir değer bilmez tarafından yine günlük işlerde kullanılmak üzere götürülüyor ve müzelerin saygın raflarındaki hak ettikleri yerlerini alıyorlardı. Ayrıca işe yaradıkları zaman sıradan eşya iken bunlar, artık işe yaramaz hale geldiklerinde sanat değeri kazanıyor ve yapıldıkları dönemin kültürel yapısını açıklayan yeni bir işlev de elde etmiş oluyorlardı.

Evlerin, odaların, kullanılan eşyanın nasıl oluyor da metrelerce yerin altına girdiğini hep merak etmişimdir. Bu merakımı iki şekilde giderdim. Birincisi, basit bir hesap yaparak. Diğeri, bir zamanlar lülesinden su içtiğim İstanbul çeşmelerinin nasıl yarı bellerine kadar toprağa gömüldüklerini görerek.

Hesap şöyle;

Evlerde temizlik gecikince her şeyin üstü ince bir toz tabakası ile kaplanıyor. Desek ki bu toz bir günde 15 mikron gibi çok çok ince bir birikimdir. Eğer ellenmezse toz birikmeyi sürdürecektir. Böylece haftada yuvarlak hesap 100 mikron, ayda 400 mikron ve nihayet yılda beş milimetreyi bulacaktır. Derken on yılda beş santimetre, yüz yılda yarım metre ve beş yüz yılda iki buçuk metre! Aklım yattı. İstanbul'un alınışının 550. yılı geldiğine göre, bu kenti alanların yaptığı çeşmelerin, bugün toprağa gömülmesini anlamak da o kadar zor olmasa gerek.

İşte yaptığım bu bilimsel çalışmaların yanına, bu kentin güçlü bir deprem bekliyor olması da eklenince kafamda bir proje geliştirmeye başladım. Bunda, kültürel değerdir diye her türlü karşı çıkmaya direnerek yıllardır atmayıp biriktirdiğim ve tozdan asla koruyamadığım yüzlerce ıvır zıvırdan nasıl kurtulacağım düşüncesi de etken oldu tabii ki. Eve elimde küçük bir paketle bile gelsem sorun oluyor, çünkü onu bırakacak yer bulamıyorum, her yer tikiş tikiş! Atmaya kıyamadığım kırık fincanlar, tabaklar, bardaklar, oyuncaklar, kör bıçaklar, bozulmuş makine parçaları, eski el radyoları, diş fırçaları, yüzlerce ufalmış kurşunkalem, bozulmuş dolmakalemler, tükenmiş tükenmez kalemler, eski saatler vs. Ayrıca armağanlar, ödüller, plaketter, rozetler, isim kartelaları, biblolar, resimler, çerçeveler, kartlar, kartvizitler vs. vs.

Proje, yukarıda çok küçük bir kısmının dökümünü yaptığım ıvır zıvırın bir açıklama ile birlikte sergilenmesi projesidir.

Sergini açıklaması ise şöyle olacak;

Bir Müze Denemesi

"Uzun yıllar süren arkeolojik kazılar sonucu, günümüzden beş yüz yıl kadar önce, iki bin nokta nokta tarihinde vuku bulan Büyük İstanbul Depremi'nde toprak altında kalan ve son derece değerli olduğu şüphe götürmeyen ama ne oldukları ve ne işe yaradıkları tam olarak anlaşılamayan pek çok arkeolojik araç, gereç gün ışığına

ıkarılmıştır. Bunların arasında o yıllarda İstanbul'da yaşamış manyak bir izere ait olduğu sanılan çok sayıda bozuk kalem, kırık fincan, tıraş makinesi ve bol miktarda ödül ve plaket de bulunmaktadır. Çıkarılan eşya temizlendikten sonra yeni kurulan Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir."

(İSTANBUL Dergisi, Temmuz 2003, Sayı 46, sayfa 116)

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

 yüz altmış yedi vekil ya da anayasanın geleceği belirsiz

Tan Oral 15.10.2012

  yüz altmış yedi vekil ya da anayasanın geleceği belirsiz Bu türden gazete manşetleri ve olaylar, "meclis"i bir kez daha düşünmemizi gerektiriyor. Vekillerimiz orada bedensel ve ruhsal dinginlik içinde konuşabiliyor, çalışabiliyor ve birbirlerini dinleyebiliyorlar mı? Hiç sanmıyorum. Bunun meclis salonunun maddi yapısından kaynaklanan birkaç nedeni olmalı.

Adı stnde, İtalyanca ve Arapçadan gelme, **parlamento** ya da **meclis**, yani toplaşıp konuşmak için elverişli bir mekn. Tıpkı aile meclisi, dostlar meclisi gibi. İnsanlar birbirlerini rahatça görebilecekleri ve duyabilecekleri bir durumda oturmalıdırlar. Bulundukları evre onları rahatsız etmemelidir. Zaten yle de olur. Ama TBMM toplantı salonu için durum ve oturum böyle değil.

Dünya parlamentoları oradaki rejime göre tasarımlanır. Totaliter yönetimlerde meclis, sadece yukarıda oturan ve oradan konuşan şefi görecekleri biçimde, aşağıda düzgünce sıralanmış dinleyicilerden oluşur. Demokratik yönetimlerde vekiller, birbirlerini rahatça görebilecekleri daire biçiminde ve amfi ykseliminde otururlar. Bizim meclisimiz, rejim demokratikleştike ilk biçimden diğerine dönmeye çalışırken yarı yolda kararsız kalmış gibidir. Hâlâ birbirlerinden ve konuşmacısından uzaktırlar. Konuşmacı doğal olarak bağırmak, nutuk atmak zorundadır, bazen de bardak. Dünyadaki meclislere bakın, insanlar nasıl birbirlerine dönük ve ne kadar çok birbirlerine yakındırlar. Bitmedi...

Bizim mecliste oturanlar, saatler, günler, geceler ve yıllar boyu büyük, parlak, beyaz bir duvara bakmak zorundadırlar. Bu kadar büyük parlak bir düzeye sürekli bakmak bünye için zordur. Gz durmaksızın bir önüne, bir parlak satha baktıkça iris bir kapanır bir açılır ve yorgunluk çöker. Bu salon, kısa süreli girilip gezilecek bir gösteri ya da sergi yeri olsa sorun olmazdı, etkileme kuvvetli olur, akılda kalıcı olurdu, istenen de budur. Oysa parlamentoda o parlak düzeye sürekli bakma zorunluluğu oradakileri **anayasa yapamaz** hâle getirir. O parlak fonun önünde konuşan ya da dolaşan insanlar, oturanlar için siluet hayaletler gibi algılanıyor. Oysa konuşanın yüzü, mimikleri kolayca izlenmelidir, görülmesi gereken bunlardır, yoksa ışıklandırılmış duvar ve bina değil. Devam edelim...

Konuşmacı her türden ve görüşten bir vekil kalabalığına karşı, farklı bir şeyler söylemeye çalışan kişidir. Orada yalnızdır ve doğal olarak gergindir. Krs ve bastığı yer onu rahatlatmalı ve güven vermelidir. Oysa meclisimizde konuşmacının arkasından boyuna birileri gelir geçer. Bu konuşmacıyı huzursuz, dinleyicileri de rahatsız edecektir. Dekorasyon projesinde salon döşemesi süslü ve kıvrımlı bir çizgiyle renk ve doku olarak

ikiye bölünmüş ve bu kıvrım da tam hatibin ayak bastığı yerden geçirilmiş. Kâğıt üstünde şık olduğu muhakkak ama konuşmacıyı eğreti ve bastığı yeri belirsiz bir konumda tutar, kürsüyü ona ait olmaktan çıkarır. Oysa orası ona aittir, kâğıtları özeldir, mahremdir. Hafif eğimli kürsü ona kolay okuma sağlar ve etraftan gizler. Kürsü konuşmacıya hizmet eder, buyurucu, rahatsız edici değildir. Bazı parlamentolarda hatip, kendi yerinde yandaşlarının arasında güven içinde konuşur. Ve...

Ve salona bakarak konuşan hatip, dinleyicilerin yüzlerini, gözlerini rahatça görerek sözlerini sürdürmelidir. Acaba öyle mi? Oturanlara bakınca etkin olarak görünen vekillerin yüzleri değil, iki yanlarından taşan narçıçeği rengindeki, bana bak diyen, parlak koltuklardır.

Binalar, salonlar işlevlerine uygun olarak yapılanmalıdır. Parlamentolarda oldukça büyük bir insan topluluğu birarada bulunacak, durmadan konuşacak, birbirlerini ikna etmeye çalışacak ve bir karara varacaklardır. Bu iş için rahat, güvenli ve birbirlerinin varlığını iyi duyumsayacakları bir ortama ihtiyaçları vardır. Yoksa onlara durmadan kendini göstermeye çalışan bir binaya değil.

Sizler bu koşullarda bir **anayasa yapamazsınız!**

Ben yanılıyor olabilirim. O zaman siz de demokratik bir anayasa yapın da görelim.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taksim ve erdem

Tan Oral 19.10.2012

Taksim ve erdem Beyazıt Meydanı'nı yok edenler arasında çok sevip saydığım insanlar da vardı, ama yıllar sonra bile o sonucun yaratılmasını lanetliyorum. Taksim'i yok edenleri de aynı akıbet bekliyor olabilir.

Taksim konusunda şunu yapacağız, bunu yapacağız diyorsunuz. Nedenini söylemiyorsunuz. Taksim'de sorun ne? **Taksim'in sorunu ne? Orada işlemeyen, yürümeyen ne? Sizi rahatsız eden ne?** Neden bunları konuşmuyorsunuz?

Bizim görebildiğimiz, **"yayalaştırma" diye çağdaş bir ilkeyi, zaten yayaların rahatça dolaşabildiği bir yere, körü körüne uygulama girişimidir.** Bu, tam anlamı ile vur deyince öldürme girişimi sanki.

Tarih boyunca örneği çokça olmalı; "meydan değiştirme" girişimleri, gücü, yapabilirliği, muktedir olmayı orada yaşayanlara, onlara rağmen gösterilmesi arzusudur. Bütün otoriter yönetimler "imar"cı olmayı ve meydanların bu iş için hep çok elverişli olduğunu görmüşlerdir. Oysa Başbakan, dün "demokrasilerin yolu halkın iradesinden geçer" dedi. Bunu ana muhalefet lideri de aynen tekrarladı.

Zaten insanlar yaya olarak Taksim'de rahatça dolaşıyorlar, geliyorlar, gidiyorlar. Bir sorun yok, yakınma yok. Neden, neden onlar yer altına tıklılmaya çalışılsın ki? Bu telaş niye? Durup düşünmek erdemdir. Durup düşünmeyen, sonra düşünür durur, derler. Hatalı kararları düzeltmek de erdemdir.

Süreç şöyle oluşmuştu ve Sayın Topbaş'ın yerel seçimler öncesi yaptığı konuşmalarda, İstanbul'un tüm meydanlarında trafiği yer altına alıp, üstünü park yapacağım, şeklindeki açıklamasıyla başlamıştı. Bunun sıradan bir seçim vaadi olduğunu düşünmekle birlikte yine de yaklaşımın yanlışlığını eleştirmiştik. Daha sonra, sanıyorum konunun Başbakan'a aktarılmasıyla birlikte, o da gerektiğinde kullanmak üzere, bunu "çılgın projeler" serisine kattı. Çılgın, yani akılcı değil. Bu direktme ileride lanetlenmeyi kolaylaştırıcı olmamalı.

İlle sorun istiyorsanız, işte alın size küçük bir örnek. Taksim metro giriş çıkış merdiveni ki oradan gün boyu bir milyona yakın insan geçiyor. Merdivendeki bir yönlendirme tabelası metrodan çıkan ve metroya inen bu insanları çaprazlama olarak birbirlerinin içinden geçmeye zorluyor. İnsanlar da birbirlerine kâh çarparak, kâh sıyırtarak yollarını buluyor ve tabelayı oraya koyan iradenin gücünü her an bedenlerinde hissediyorlar. Çözüm çok basit. Yönlendirme tabelasının yerini değiştirmek yeter. Taksim'de, bize bir türlü söylenmeyen, eğer bir sorun varsa çözümü çok kolay olmalı. **Durup düşünmek erdemdir, kararları düzeltmek de...**

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kent trafiğinin tümü yer altına alınmalıdır

Tan Oral 05.11.2012

Sevgili Başbakan ve Sevgili Büyükşehir Belediye Başkanımız.

Bu böyle olmaz. Yontmayı başardığınız Taksim'i ikinizin arasında taksim ediyorum. Biri yeraltı, biri yerüstü olarak... Seçim sizin, aranızda paylaşın artık, hangisini hanginize yakıştırırsanız. Birbirinize ikram da edebilirsiniz elbet. Ama size çok daha önemli bir önerim olacak. Önceki uyarılarımızı ciddiye almadınız, bari bunu ciddiye alın, lütfen.

Öyle **Taksim Meydanı'nda trafiği yeraltına almakla bu iş olmaz**. İstanbul'un bütün oto trafiğini yer altına alabilirsiniz. Bunu yapabilirsiniz. Yapmalısınız da. Kentsel dönüşüm diye ben buna derim işte. **Çılgın Proje işte budur aslında**. Diğerleri, değil, bu değil, bu da değil, sıradan, herkes yapabilir onları. Yarım yamalak işleri size yakıştıramıyorum doğrusu. Dediklerimi lütfen düşünün, bunun yapılabilir olduğunu göreceksiniz. **Bütün İstanbul'un kent trafiği yer altına alınabilir. Alınmalıdır da**. Yalanım varsa ne olayım? Böylece tarih boyunca unutulmazlar arasına gerçekten gireceksiniz. Ne boynuzlu köprü, ne Ortadoğu fatihliği uzun ömürlü ve garantilidir. Kalıcı değildir, gelgeçtir, geçicidir. Ekonomimizin boom yaptığı şu günler, bu iş için çok elverişlidir. Baksanıza her yerde binlerce bina yıkılıyor zaten. Anlaşılan bu iş için ne savaşa, ne de depreme ihtiyaç var. Para varsa ki var , o zaman bu iş de olur. **Kentsel Dönüşüm Programı kapsamında, kent trafiği hep birlikte ve beraberlik içinde yeraltına kolayca alınır**.

Kent trafiği yer altına alınınca, yayalar oh rahat ederler. Yaya yaya tehlikesizce, istedikleri gibi dolaşırlar yer üstünde. Zaten bunlar sizin fikirleriniz, o yüzden yadırgayacağınızı hiç sanmıyorum. Buna çok kolayca aklınız yatacaktır. Aklınıza neden daha önce gelmediğini ise aklınıza pek takmayın. O kadar farkımız da olsun yani.

Hep sorduk, **Taksim'i yer altına almaya karar verdiğiniz göre, Taksim Meydanı'nın nesini beğenmediniz, nesini beğenmiyordunuz**, diye. Bunu bize hiç söylemediniz. Sanırım siz de, o çok yakındığınız "hiçbir şeyi beğenmeme hastalığına" tutulmuş olmalısınız. Sadece daha güzel olacak, daha güzel olacak diye bastırıyorsunuz. Oysa zorla güzellik olmaz, derler. Bakın ben sizi zorlamıyorum, rica ediyorum...

İstanbul'un ayırılmaz tüm kent trafiğini yeraltına alınız, yayalar ooh rahat etsin, sürücüler aşağıda birbirini yesin. Biz de rahat edelim, siz de bizim çenemizden kurtulun. Dualarımız da üstünüze olsun. Yoksa beddualarımızı ikinize taksim edeceğiz, haberiniz olsun, yarısı birinize, diğer yarısı diğerinize.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anneyasa yapılamıyor, yapılamaz da...

Tan Oral 12.05.2013

Anayasa yapımının önünde iki ciddi engel var.

Birini söylemiştik. Meclis salonunda, birbirleriyle konuşup anlaşmak için toplanan vekillerin karşısında, onların sürekli bakmak zorunda bırakıldıkları, kuvvetle parlayan geniş bembeyaz bir duvar ve aynı beyazlığın devam ettiği yer döşemeleri ve setler var. Bu yetmezmiş gibi o geniş parlak beyaz yüzeyin üzerinde optikart uygulaması gibi bir dizi siyah kare kıpırdayıp durur. Hepsi birden gözü yoran, sinirleri geren uyarıcı bir işlev görüyor. Kanıt mı, işte bedensel ve ruhsal dinginlikten uzak tutulmuş, devamlı bağırarak, kavga eden ve anayasa yapamayan vekiller topluluğu. **"Bu koşullarda bir anayasa yapamazsınız! Yanılıyor olabilirim, o zaman demokratik bir anayasa yapın da görelim"** denmişti.

Diğer engel daha da ciddi ve gözden kaçıyor.

Yasaya verilen isimle, yasanın içeriği bağdaşır gibi değil, ana yasa! Ana cadde, ana dil, ana fikir, ana vana, ana yemek vb. tamam da... Mesela **esas teşkilat kanunu**, bu anlaşılır bir isim, ne olduğu, neden söz ettiği belli, açıklayıcı.

Toplum değişir, koşullar değişir, teknoloji, iletişim, ilişkiler değişir. Dünya değişir. Doğal olarak bütün bunları düzenleyip güvence altına alan kurallar da değişebilir. Mevcut teşkilatlanma engel çıkarmaya başlarsa, ihtiyaca cevap vermez, işe yaramaz, işlemez olur. O zaman da düzeltilir ya da değiştirilir. Bu çok doğal ve gereklidir, yararlıdır, kaçınılmazdır.

İşte bu temel teşkilat kanununa, zamanında, **anayasa** adını koyanlar kendi işlerine gelen, beğendikleri kuralları kimse kolayından değiştirmeye kalkmasın diye bu ismi istemiş olmalılar. Yetmemiş içine de benzer yasaklar koymuşlar, dokunulmazlık kazandırmışlar ve bunları da şiddetle savunuyorlar. Ama yine de anayasalar değiştiriliyor, değiştirme ne kelime, anası bile ağılatılıyor. Ne var ki acı veriyor, sancılı oluyor. Neden?

Çünkü; her şey değişir, değiştirilir ama analık öyle mi? **Anne** değiştirilemez! Ben büyüdüm, geliştim, o eskidi diye anneden vazgeçilemez. O iffet simgesidir, ona el uzatılamaz. Tartışma dışıdır. En dayanılmaz küfür, ona dil uzatılanıdır. Bakın anayasa adını değiştirmeyi şaka yollu da olsa, hele bir önerin neler olacağını görün. Ayağa fırlar herkes. Oysa bu ad, zamanında değiştirilip, düzeltilmişti, anlatacağım.

Bu temel yasaya verilen ismin kendi içeriğini açıklıyor olması istenmez, istenmiyor. Bugünkü isim tam da arzu edilen isimdir. Analık gibi, annelik gibi kutsaldır, değiştirmeye kalkınca da insan kendini çok kötü hisseder.

Oysa **esas teşkilat kanunu** bir devletin nasıl düzenlendiğini, nasıl biçimlendiğini, nasıl işlediğini gösteren kurallar bütünüdür. Bu konularda tartışılmış ve üzerinde uzlaşılmış bir kanundur. Bir sözleşmedir. Ama anneyle, sözleşme yapılmaz. Anne ile olan ilinti şarta bağlı değildir, olamaz.

Zaten teşkilat kanununun isimlendirilmesinin tarihi de çok öğreticidir.

Dünya dillerinde bu yasaya verilen ad; oluşum, kurulum, teşkil etme, meydana getirme gibi açıklayıcı anlamlar içerir. Osmanlıda da meşrutiyetlerde bu açıklayıcı **“Constitution”** sözcüğü o yılların resimli kartpostallarında bolca görülür. Bilindiği gibi, 1876 ve 1908 de bu temel yasaya **“Kanun-ı Esasî ”** adı verilmiştir, anlaşılır bir isim. **1921** ve **1924** meclisleri ise **“Teşkilât-ı Esasîye”** der, yine anlaşılıyor. Ve nihayet **1945**’te CHP Meclisi **“Anayasa”** diyor ve kendi yasasına dokunulmazlık ve kutsallık kazandırıyor. Ne zamana kadar?.. Demokrat Parti Meclis çoğunluğunu ve iktidarı alıncaya kadar. **1952**’de anne yasanın adı yeniden **“Teşkilât-ı Esasîye”** adıyla esas anlamına kavuşuyor. Ne zamana kadar?.. Askerî yönetimler ülkenin yönetimine el koyuncaya kadar. **1961** ve **1982**’de teşkilat kanununun adı tekrar **“Anayasa”** oluveriyor. Anne yasa mı, yoksa üvey anne yasası mı belli değil. Ve toplum üvey anne eziyeti çekiyor, yıllar boyu sopa yiyip duruyor. **Devlet Ana** deyiminden mi esinlenilmiştir? Bilemem. Oysa pederşahi bir anlayışın el üstünde tutulduğu bir yerde, Anayasa değil açıkça **“Babayasa”** denmelidir. Hiç olmazsa “niyet” içtenlikle belirtilmiş olur. Kimsenin haddi değildir babaya laf etmek.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yarık İstanbul

Tan Oral 19.05.2013

 Yarık İstanbul Trakya boydan boya yarılacak ve büyük tankerler bu yarıktan geçerek bir denizden diğerine gidip gelecekler. Bu yarığın iki yanına da yeni bir şehir kurulacak. Gerekçesi İstanbul Boğazı’nı, deniz trafiğinin yol açabileceği yangın tehlikesinden korumak. Adı **Çılgın Proje**, akla çılgın sorular getiriyor. Boğaz’daki yangın tehlikesi bu yeni kente kopyalanmış olmuyor mu? Bu yeni kenti yangın riskinden hangi yarık koruyacak? Başbakan nükleer santral konu edildiğinde, hayat bir risktir der ve bizi yüreklendirirdi. Gelişen teknoloji ürünü trafik kontrol radarları ve boğazlardan tanker geçişlerini hafifleten petrol boru hatları, İstanbul Boğazı’nda bu riski azaltmadı mı? Asıl çılgın soru ise, ülkenin bunca düşünürü, acar yazarı, çevrecisi ve muhalifinin konuya duyarsız ve ilgisiz kalma nedeni? İş işten geçip, her şey geri dönülmez noktaya gelince bol bol eleştiri ve kavga nedeni olsun diye mi bu yarık konusu yedekte tutuluyor? Unutulmamalı anayasalar bile geri alınır düzeltilir ama böyle koca bir yarık ne geri alınır ne düzeltilir, topografyada bir derin yara izi gibi kalır ve sızlar.

Ecevit’in yıllarca önce öne sürdüğü bu uçuk projesine, adını ve yerini değiştirerek, heves etmek Başbakan’a pek yakıştırılmış olmalı ki **cehape** de pek memnun ve sessiz duruyor!

Süveyş, Panama ve Korinth kanalları upuzun ve zahmetli deniz seferlerini bir çırpıda akıllıca kısaltсын diye yapılmıştır. A be allahın kulu İstanbul’da sana doğal bir boğaz verilmiş zaten, müşriklığın gereği ne? Yüzbinlerce yılda oluşmuş doğal bir kanal olan **Bosphore** burnunun ucunda dururken, akıllıca kullan onu binlerce yıldan bu yana olduğu gibi.

Karadeniz bir havuzdur. Büyük nehirler doldurur bu havuzu, başta **Tuna** olmak üzere **Dinyeper, Dinyester, Kızılırmak** ve diğerleri yılda yüzlerce kilometreküp su akıtlırlar bu havuza. Bu su da **İstanbul Boğazı**’ndan

boşalır. Böyle bir doğal denge oluşmuştur ve sürer gider. Şimdi bu havuza bir yarık, bir delik daha açmak doğaya inanılmaz bir müdahaledir ve doğanın dengesini alt üst edebilir! Boğaziçi'nin dengesini de!

Hovardalık ve çılgınlık, zamanı ve imkânı heba etmektir. Sosyal ve ekonomik dengeler de zarar görecektir, böyle bir yarığın altından kalkmak zor olacaktır. Kesilip biçilen tarım alanları, sayısız köprüler vb. kültürel çevrenin de dengesini bozacaktır. Her köşesi akıl ve hizmet bekleyen İstanbul ve diğer yerler, bekleyedursun! Hele biz Trakya'yı boydan boya bir yaralım da... Taksim'den arabayı kaldır, Boğaz'dan gemiyi kaldır, birini yeraltına, diğerini bir yarık içine tık! N'oluyo?..

Neticeye ve asıl soruya gelelim; **Montreux Boğazlar Sözleşmesi**'ne göre boğazlardan eskisi gibi **"..her devletin ticaret gemileri serbestçe geçebilecek..."** mi? Yoksa engellenecek ve **Yarık İstanbul**'dan geçmeye mi zorlanacak? Ya da yangın tehlikesini ister Boğaz'dan, ister Yarık'tan mı geçirebilecekler? Yarık'tan parayla mı geçilecek, bedava mı? Bu Yarık'ın rantabilitesi ne olacak?

İşte bunlar gibi, çılgınca yani saçma sapan sorular bunlar!

Yanıtlarını acaba merak eden çıkacak mı diye de, çok merak ediyorum doğrusu.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çiçek ve teneke çelenk

Tan Oral 26.05.2013

 Çiçek ve teneke çelenk Taşıyamayacağın çiçeği veriyormuş gibi yapma!..

Ama yapıyorsun, hem de hiçbir fırsatı kaçırmadan. Ciddi ve kalıplı bir yürüyüş ile yaklaşıyorsun önce, durup bir adım atıyorsun, eğiliyorsun, elini uzatıyorsun, çiçeğe parmağının ucuyla dokunuyorsun, tutarmış gibi yapıyorsun ama tutmuyorsun, sonra huşu içinde geri çekiliyor ve öylece dikiliyorsun. Böylece o çiçekleri sen vermiş oluyorsun. Bunu hepiniz yapıyorsunuz. Hepimize de izletiyorsunuz bu sahte ritüeli. Başkaları yükleniyor o koca çelengi, taşıyıp getiriyorlar onu vereceğiniz yere, tam bırakacakları anda sen yetişiyorsun, sen getirmişsin gibi bir beden dili ve yüz ifadesi ile uzanıp ucundan tutuyorsun. Ne yapılmış oluyor? Ne yapılmış olduğunu söylemeyeceğim. Ama taşıyabileceğin kadar bir çiçek demetinin, kime ve nereye veriyorsan ver, içtenlikle uzatılmasının çok daha zarif olacağını biliyorum.

Yıllar önce Etiyopya İmparatoru **Haile Selasiye** Ankara'ya gelmiş ve Anıtkabir'e gitmişti. Oraya taşıyamayacağı irilikte, yaprakları gümüşten yapılmış koskocaman bir çelenk bırakmıştı, imparator ya.. Ama o metal çelengi taşıyormuş gibi bir komiklikler de yapmamıştı, zaten ufak tefek bir kişiydi. Çelengi adamları taşıdı getirdi oraya bıraktı. O da mozolenin önünde öylece dikilip durdu.

Söz Anıtkabir'e gelmişken sözü biraz uzatayım. **Emin Onat** hocamız yapıyı tasarlarlarken ne düşündü bilemem, ama görüyorum. Yüksekçe ve biraz öteye konulmuş olan granit blokun önünde eğimli bir yüzey var, onun önünde saygı duruşu yapılıyor. İşte tam orada, o eğik yüzeyde mermerden küçük zarif bir **kabartma çelenk** bulunuyor. Sanki yukarıda anlattığım komedi yaşanmasın diye önceden oraya sabitlenmiş taş çelenk. Ama hiç de öyle yorumlanmıyor; tam tersine çelenginizi işte buraya koyacaksınız gibi bir emrin işareti olarak algılanıyor.

İyi de, o eğik yüzey bu işe elverişli değil ki!.. Ne beis!.. İki yapılı er çelengi taşır, iki yanından tutar getirir, o eğimli mermer yüzeyin yukarılarına doğru birer ayakları ile pat diye koca bir adım atarak postalları ile mermere basarlar ve çelengi o mermerden oyulmuş zarif kabartma çelengin üstünü kapatacak biçimde oraya bırakırlar ve kayıp düşmemeye çalışarak geri çekilirler. Bu hoyratlık ve sakil tören sürer gider. Elbette çelengin sahibi de zahmet olmazsa parmağının ucu ile saygı sunmak için getirttiği çiçeklere, Ata'ya ayıp olmasın diye, şöyle bir dokunur. İlle saygı sunacaksan, taşıyabileceğin bir demet çiçeği oraya nezaketle bırakman çok daha zarif değil mi? Evet ama, bunun tek bir kusuru var o da bu sunuşun çok daha içten olma ihtimali!..

Habeşistan İmparatoru'ndan kinaye bir de **teneke çelenk** uygulaması var ki ülkemizde çok yaygın. Bir hayatın son buluşu kolay kabul edilir gibi değildir. Çiçekler, ayinler, ritüeller, saygılı duruşlar hep olayı kaldırabilmenin kolaylaştırıcı unsurlarıdır. Törenlerin ortak özelliği ve niteliği ise **saygı esaslı** olmasıdır. Sessiz olmak, temiz giyinmek, çiçek getirmek, birarada bulunmak vb. Bu ülkenin inancında ve geleneğinde olan, gidenleri saygıyla uğurlama töreni de var, ama ne yazık ki, tahrip edilmiş ve zamanla kaybedilmiş. Bir cenaze namazında toplanan kalabalık ne yapacağını bilemeyen, çiçeksiz, özensiz ve gürültücü. Yetmezmiş gibi paslı, kirli masalarda oturmuş pasaklı adamların kâğıttan kesilmiş harfleri yapıştırdıkları, çiçeklerinden çoktan vazgeçilmiş **teneke çelenkler!**..

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çimen ve çimento

Tan Oral 02.06.2013

 Çimen ve çimento Kente yeni gelen kentlilerin en sevdikleri gereç, **maladır**.

Onunla uzun yıllar boyu kentlerin çevresinde önce **gecekond** sorunu yaratıldı. Sonra günümüzde ise, bu sorun gitti, yerine **"gökdel** sorunu geldi. Ama mala hiçbir yere gitmedi. Mala ile sadece ev yapılmaz. Sonrasında oluşan her kırık, her çatlak, her eksik, her ayrıntı, her toprak parçası onun yardımı ile çimentolanır, eğri büğrü kullanıma sokulur. Bunu yeni kentli de, onun belediyesi de yapar, mala kurtarıcıdır. Yolları, kaldırımları, duvarları kurtarır, ama maladan kimse kurtulamaz. Yer, çayır, çimen hemen mala ile çimentolanır, sonra her yanı çatlar, mala onları da çimentolar, onarır. Kırılarda ömür geçiren insan için toprak, çayır, tek katlı ev, binek hayvanı ibadullahtır, sıradandır. Kente gelip orada yaşamaya başladıklarında, toprağı, çimeni, bahçeli evleri ve yaya olmayı savunanları anlamaları zordur. Onların yerine çoktaan, belediyeleri eliyle, çimentoyu, yüksek binaları ve otomobili koymuşlar ve kutsamışlardır bile.

Geriye de hep bir ağızdan yakınmaları kalır; betonlaşıyoruz, yeşilimiz kalmadı, otomobil bolluğundan bir yerden bir yere gidemiyoruz, nefes alamıyoruz vb. Yakınmalar yanlışları düzeltmez, tersine kıskırtır. Taksim'de **Gezi Parkı**'nın ağaçlarını kesip, yerine askerî kışla binası koymak için, her türlü yalanı söyleyip korkunç bir dayatma yapabilirler, yeşili savunan insanları hiç mi hiç anlamaz, üstlerine zehirli gazla saldırabilirler. Ne yasa ne hukuk ne insanlık umurlarında olacaktır. Zaten bir süre önce o Gezi Parkı'nın içindeki ağaçlı stabilize toprak yolları günün birinde, mala ve belediye marifeti ile baştan başa çimentolayıvermişlerdi, kimseden de ses çıkmamıştı. Tıpkı Fenerbahçe Burnu'ndaki yemyeşil doğal parkın içindeki patikaların tümünü taşla kaplayıp, bunu övmeleri ve eleştirenlere de sövmeleri gibi. Oysa o çevrenin sokakları ve kaldırımları hak getireydi o sıralar.

Her zaman söylendiğinin aksine, para kazanmak sanıldığı kadar zor değildir. Şöyle ya da böyle yolunu bulup para kazanmak, zenginleşmek mümkündür. Bu, kişiler için de böyledir, ülkeler için de. Zor olan, para harcamaktır. Çünkü bunun için kültürel birikimin var olması şarttır. Yeni zengin kişi para harcama konusunda; gezer tozar, kılık alır, ev alır, araba alır ve en nihayet yat alır, işte iş burada tıkanır. Sonrası "mala"nın işidir; inşaat, bol bol inşaat! Ülkemiz de üretiyor, kazanıyor ve artık zenginleşmiş bulunuyor, öyle diyorlar, biz de bunu gururla hissediyoruz. Ama iş harcamaya geldi mi, yaya kalıyor. Kültürel değerleri yok edilmiş, darmadağın olmuş, unutturulmuş, ilgilenilmesi, yenilenmesi, tazelenmesi yasak edilmiş, her yönelişi bastırılmış, birikimi mahvolmuş, sürekli suçlanmış insanların yaşadığı bir ülke! Bu ülkenin yönetiminde olanlar da paylaşacakları, işe yaratacakları kültürel değerleri bulmakta zorlanınca, para harcamanın tek yolu olarak yapabilecekleri tek iş, yine "mala"nın peşine takılıp inşaaatı soyunmaktır. Zaten onu yapıyorlar. Avrupa'nın en yüksek binasını yapmakla övünüyorlar ama kesmiyor. **Her yer bitmiş gibi yılların Gezi Parkı'na gözlerini dikip, ağacını kesip oraya eski püskü bir kışla binası yapabilmek için, paranın asıl sahiplerini gazla zehirleyip, sopa çekip, ıslatarak saf dışı bırakabileceklerini hesaplamak gibi zavallı durumlara düşebiliyorlar.**

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kışla hortlatılırsa zombi olur çıkar!

Tan Oral 04.06.2013

Kışla hortlatılırsa zombi olur çıkar! Bir hiç uğruna, yani var olmayan bir bina için, bugüne kadar ortaya koyduğunuz **güzel işleri**, neden gözden çıkarmayı göze alıyorsunuz? Ben de sizin gibi **rica ediyorum** yapmayın!..

Olmayan bir binayı **hortlatmak** ısrarınız, otoritenizi kaybetme korkusundan mı kaynaklanıyor? Hortlatmak deyimini yakıştırıyorum, çünkü Taksim Gezisi çok daha önce mezarlıktı biliyorsunuz. Dahası, yetmiş dört yıl öncesindeki Topçuların Kışlası'nı, her şeye rağmen tekrar yaptığınızı bir an düşünün, ortaya bir **zombi** çıkar! Yaratacağınız bu **basübadelmevt** bina, sizin vatandaşlarınızı aşağılamanızın bir abidesi gibi, Taksim Gezisi'nde, sizin kibirli otoritenizin simgesi olur.

AKM'yi yıkacağım diye de bastırıyorsunuz. İleride o da yıkılan kışla gibi yeniden mi yapılacak? Onun yerine sizin yenisini yapacağınızı söylediğiniz binanın adı yine **AKM** mi yoksa **YSS** mi olacak? Hiç sözünü etmiyorsunuz. Taksim de, zamanında çok ünlü olan **Kristal Gazinosu** vardı, onu da hortlatacak mısınız? Biri bu işe niyetlenirse destekler misiniz?

Siz ne yapıyor, ne diyorsunuz? Bir milyon insan toplanır ne demek? Siz seçimlerde iki kişiden birinin oyunu aldınız, diğeri size oy vermedi. Ama vermeye niyet ediyordu, bunu görmüyor musunuz?

Eylemler iki ağaç için değil, diyorsunuz, bu gözleminiz çok doğru. Onlar siz **aşağılayıcı bir dil** kullandığınız için ve **kibirli bir dayatma** içinde bulunduğunuz için, günlerdir korkusuzca sokaklarda geceliyor. Onlara nasıl **çapulcu** dersiniz, nasıl? Eylemler sonrasında Beyoğlu kepenklerinden birinin üzerinde görülen şu satırlar düşündürücüydü:

“Halk kitlesi korkusuz olduğunda, korkunçtur. –Spinoza”

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çoğulculuk, çapulculuk

Tan Oral 08.06.2013

 Çoğulculuk, çapulculuk Yetmiş altı milyonun başbakanı olduğunu söyleyen bir kimse **çoğulculuk**’u **çapulculuk** diye okuyabilir mi? Okuyorsa eğer ve **“beni yıpratmaya çalışıyorlar”** diye de yakınışını sürdürüyorsa, artık kendine duyduğu güvende kuşku belirtileri başlamış olmalı. Bu, Başbakan için olduğu kadar, sonuçta bizim için de hiç iyi değildir.

Yetmiş beş yıldır orada duran Gezi Parkı’nı görmeyip oraya bir kışla binası koymak için her şeyi göze alan mantığı kendi sözleri ile anlamaya çalışalım:

“Daha önce orada Topçu Kışlası vardı, şimdi yok,” diyor, **“biz oraya muhteşem bir kışlayı yeniden yapacağız”**. Oysa Topçu Kışlası daha önce de zaten orada yoktu, **orası mezarlıktı**. Günün ihtiyaçları gereği oraya topçu birlikleri için bir kışla binası yapıldı ve kullanıldı. Yine günü gelince, ihtiyaç ortadan kalkınca, işlevi sona erince, o çevredeki pek çok bina gibi o da yıkıldı. Zaman içinde Taksim Meydanı biçim kazandı. Yani kışla doğdu, yaşadı ve öldü. Yerini İstanbul’un planlaması gereğince **Gezi Parkı** aldı. Şimdi kışla hortlatılmak isteniyor.

Bu mantık sürdürülürse yarın, orada güzel bir park vardı, yok edildi, yerine kışla yapıldı, şimdi onu yıkıp yerine muhteşem bir Gezi Parkı yapacağız, denmez mi? Bütün yıkılan yerleri yeniden yapacak mısınız? Ayrıca sormazlar mı adama, on yıldır aklınız neredeydi, diye.

Deneyin, bir yerde işi bitmiş bir binayı yıkıp yerine yeşil bir park yapın, bakın bakalım ona böyle karşı çıkan olacak mı?

Dünyanın şaşıp kaldığı şey ise, koca bir parkı yok edip oraya kışla binası koymaya kalkışılması ve bu iş için inanılmaz, mantık dışı gerekçeler ileri sürerek genç insanlarla inatlaşılmasıdır. Üstelik bunun insanları aşağılayarak, gazla, basınçlı suyla ve onları sopayla hizaya getirmeye çalışılarak yapılıyor olmasıdır.

Park, ağacı ile yeşili ile yok edilirken, önce yerine **AVM** yapılacak dendi, tepki gelince **Kent Müzesi** oldu, vb. Aslında oraya kötü birkaç fotoğrafın dışında doğru dürüst planı, rölövesi bile bulunmayan bir **kışla binası** yapılsın diye direniliyor.

Diyelim ki oraya bir **kent müzesi** yapılması düşünülüyor. Olabilir.

Parkın bir köşesine, ona zarar vermeden, şirin bir müze tasarlayacak değme parlak mimarları vardır bu

ülkenin. İlle de kışla binası ne demek?

Kışla demişken, devam edelim. **Askerî vesayetin geriletilmesi** ve **barış girişimi** Başbakan'a büyük prim getirmiştir, **zirvededir**. Ancak unutulmaması gereken, zirveler çok sivridir, hiçbir politikacı sürekli orada duramamıştır, bir süre sonra iniş kaçınılmazdır. Zirveye tırmanırken sevecen, içten, sıcak, yumuşak, gerçekçi ve kucaklayıcı balkon konuşmaları yapılır. **İnişin ucu görüldü ise** balkon işe yaramaz, yerini gerginlik, sertlik, öfke, ayrımcılık, kışkırtıcılık, dış mihrak arayışı, biber gazı, basınçlı su ve suçlayıcı demagojik konuşmalar alır.

Oysa öfkelenmesi gereksiz, mutlu olmalı. Çünkü Başbakan'ın projesi doğal yollardan hayata geçti. Onun dediği gibi, benim vatandaşım artık Taksim Meydanı'nda, günlerdir, rahat rahat yaya dolaşıyorlar. Yayalaştırma projesi gerçekleşti.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Artistlik yapan sanatçılar

Tan Oral 16.06.2013

 Artistlik yapan sanatçılar **Şarkıcı, türkücü, oyuncu, müzisyen, udî, neyzen, heykeltıraş, ressam, şair, muharrir, âşık, edebiyatçı** vb. sanatın çeşitli dallarındaki yaratıcı insanlara yaptıkları işe ve uğraşlarına göre böyle isimler verilirdi, genel anlamda da **sanatkar** sözcüğü kullanılırdı.

Oyuncular için Frenkçede erkeklere **acteur** ve kadınlara **actrice** sözcükleri bulunur, bizde de kullanılırdı. Ama **aktris**'in söylenişi bize zor geldiği için kolayından kısaca **artiz, artis, artist** biçimlerinde değişikliğe uğramıştı. Oyunculara **artist** denirdi. Bugün hâlâ sinema oyuncularına artist deniyor. Gel zaman, git zaman, **artiste** için sözlüğe bakıldığında orada **sanatçı** yazdığı görüldü, hemen Türkçeye çevrildi ve o kullanılmaya başlandı. Böylece konuşma dilinde **actrice** karşılığı önce **artist** (!) oldu, sonra **sanatçı** olarak Türkçeleşip değişti, yaygınlaştı ve anlamsızlaştı..

Gezi Parkı'nda direnişe çok geniş kesimlerden katılım ve destekler geldi. Direniş boyunca kimse meslekleri ile orada bulunmuyorlardı. **Mesleklerini desteklerinin önüne koymadılar**. Bir de sanatçılar vardı. Kendilerinin, medyanın ve hükümetin nezdinde orada bulunuşlarının nedeni, meslekleri olarak algılandığı isteniyordu. İsimler, direnişin önüne geçince de denge bozuluyordu. Sanatçılar izleyicilerinin temsilcisiymiş gibi sayılmaya başlıyor, eğer adları ve meslekleri ile bir yerde bulunuyorlarsa, onların takipçilerinin de orada olduğu varsayımı ve izlenimi verilmiş oluyordu. Kanıtlamak için, bir iki **sıradan söz** de söyleniyordu. Bunun adı da destekleme oluyor ve yadırganmıyordu. Oysa gerçek destek, yaptıkları işleriyle ve hünelerleriyle olmalıydı. Gezi'de gösterilen bedensel desteğin meslekleri ile ne ilgisi olabilir ki. Nasıl ki bazı duyarlı kişiler, **ben sanatçı olarak değil, vatandaş kimliğimle buradayım**, diyordu.

Bunun en içtensiz örneği reklam piyasasında görülebilir. Bir kişinin adı yaptığı işin sonucu olarak yayıldı ise ve izleniyorsa eğer, hiç kullanmadığı, hiç ilgilenmediği bir ürünü çok beğeniyormuş ve severek kullanıyormuş yalanı ile reklam ve onun maddi karşılığı adına medyada boy gösterebiliyor.

Oysa bir deterjan reklamını yıllarca götüren bir hanım **teyze**, elde ettiği bu karizmayı oraya buraya taşımadan özenle koruyarak yaşlandı. Kutluyorum.

Şimdi, siyasal içerikli demokratik bir eylemde, sanatçı kimlikleri öne sürülerek, boy gösterildiğinde, onların karşısında yer alan antidemokratik eylemde de başkaca birileri, yine adıyla sanıyla ve sanatçı kimlikleriyle ortaya çıkarılıyor. Sonra onlar gidip **direnişe neden olan hedef kişiye, medyanın önünde, biat ediyorlar.** Olay direnişe destek vermekten çıkıyor, sanki kişisel bir boy ölçüşmeye dönüşüyor. Güya izleyicilerini temsilen eylemi desteklemiş oluyorlar. Bunun direnişle, sanatla hiç ilgisi yok, sadece sanatçılarla ilgisi var. Yani ne yapılmış oluyor?

Buna halk arasında **artistlik yapma** diyorlar.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şiddet ve saadet

Tan Oral 23.06.2013

 Şiddet ve saadet Şiddet genellikle, bir tür sapkınlık olarak görülür. Sadizm gibi, eziyet etmekten tat almak gibi ruhsal bir sapkınlık. Ya da şiddet, zaten insan doğasında vardır gibi görüşler. Bir de şiddet kötüdür, onu uygulayanlar da ancak kötü kişiler ve suçlular olabilir. Bu görüşlerin tümü, beni aşan, psikologları, antropologları ve hukukçuları ilgilendirecek yaklaşımlar. Şiddet olgusunu, fiziksel ve reel dünyada ama düşünsel planda anlamaya çalışırsak... En sonda varılacak cümleyi işte şimdi baştan söyleyerek söze girmek istiyorum;

“Şiddeti lanetlemek ve ona karşı olunduğunu söylemek, şiddete devam anlamı taşır.”

Şöyle ki..

Şiddet, birbirinin simetriği olan iki eş nedene dayalı olarak ortaya çıkıyor;

Bir şeyi elde etmek için...

Bir şeyi elde tutmak için...

Bu denklemde her zaman iki yan vardır. Ve bu yanlardan her biri, yani daha güçlü olan veya daha güçsüz olan, fark etmez, isteklerine kolayca ulaşamazsa şiddet uygular ve sonuç almaya çalışır. Eğer taraflardan biri hem güçlü hem de isteğini gerçekleştiremiyorsa, şiddet uygulamada **kendini çok da haklı görecektir** üstelik. Bu durum, ister elde etmek adına, ister elde tutmak adına olsun, sonuç değişmeyecektir.

Yetişkin biri, küçük bir çocuğun elindeki herhangi bir şeyi alma hakkını kendinde görür. Eğer çocuk vermez ve direnirse, şiddetle karşılaşır, tokadı yer! Adam istediğini alır. Bunun tersi de doğrudur. Yetişkin adam çocuğun elindekini alamaz da almak için diretirse, bu kez çocuk elde tutmak adına şiddete başvurur ağlar, kıyameti koparır, ısıtır, küser. Çocuk yetişkinden bir şey ister de alamazsa, yine şiddete başvuracaktır. Şiddet karşılıklıdır, ne derler, şiddet şiddeti doğurur!..

Şiddeti devlet, elde etmek için uyguladıysa, sonra da bunu elde tutmak için sürdürüyor olacaktır. Eğer devletin iktidarına karşı çıkılmazsa şiddet ile karşılaşılmaz. Ama zaten **demokrasilerde iktidar, erk, güç, sık sık el değiştirir. Ve bu şiddete başvurmadan olur.** Çünkü ülkenin yani maddi varlığın, **mülkün sahibi orada yaşayanların tümüdür.** Ve aralarında kabul edilmiş bir anlaşma sonucu, şiddete gerek duymazlar. Oysa bu insanlardan bazıları kuşkusuz kendilerince haklı nedenlerle ülkenin yani **mülkün tek sahibi** veya asıl sahibi sayabilirler kendilerini. O zaman tehdit ve şiddet, **elde olanı terk etmeme adına**, ya da **elde etme adına**, karşılıklı olarak, yeniden gündeme gelecektir. Bu durum çok çeşitli siyasal söylemlerle uygulanır, üstü örtülür ve saptırılır. Unutmamalı ki, **kardeşine düşman diyen, kardeşinin düşmanı olur.**

Canı acıyan, can acıtmayı biliyor. Eğer **şiddet** ve **harp** istenmiyorsa, **anlayış, sulh** ve **saadet** isteniyorsa, can fedailiğinin savunulup önerilmesi kadar, **fedakârlık, feragat** ve **paylaşımın** değeri de yeniden düşünülmelidir. Ama ne var ki başarı herkese tatlı geliyor ve genellikle kimse barışmaya yanaşmıyor.

En başta söylediğim cümleye sonunda vardık. **“Şiddeti sadece lanetlemek, ona karşı olunduğunu söylemek, şiddete devam anlamı taşıyor.”**

Barışma ve anlaşma, adı üstünde, karşıtınla işbirliği yapmayı göze alabilecek cesareti ve özgüveni gösterebilmenin adıdır, her iki yan için de. Şiddet dursun ama benim dediğim olsun. Bunun adı **zaferdir**, o da karşı şiddetin sürmesini doğurur.

Ve işte, yürütülen düşünce durulup da kafa sakinleşince, eldeki kalem bu karmaşayı süzüp basitleştirir, sonunda kâğıtlara ya da duvarlara bir iz düşer. Bu iz, **aykırılık, eleştiri, mizah** ve **umut** içerir.

Buna sevinen de olur içerleyen de.

*

(8 Haziran 2007 tarihinde Bursa Barosu'nda yapılan konuşmanın özeti.)

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Alcool !..

Tan Oral 30.06.2013

Çözüm Süreci'nin umut ve endişe arasında dalgalandığı kritik günlerde, Topçu Kışlası gibi toplumu geren ve hayırdır inşallah dedirten bir diğer suçlayıcı girişim de alkol dayatmasıydı. Günümüzde arada bir, tadıyla, keyfiyle içkisini dostlarıyla birlikte yudumlayan insanlara **ayyaş** diye saldırılması, tartışmalı bir yasayı, tartışmasız kabule zorlamaktan başka bir şey değildi. Buna da ancak bir kadeh içkiyi yuvarlayarak katlanılabiliirdi. Sanırım öyle de yapıldı.

Ancak iktidarın seçim öncesi, toplumu her alanda keman yayı gibi germenin siyaseten kendi yararına olduğu hükmüne vardığını kestirmek zor değil. Oysa alkol konusunda, aslında gerçekten kendine puan kazandıracak

toplumsal yorumlar da var, onları gözardı etmemeliydi.

Haklı olarak her fırsatta, tek parti döneminin halkı bunaltan, sıkboğaz eden baskıcı yönetimini hatırlatıp, gündeme getiren Başbakan ve iktidar sözcüleri nelerin nasıl değiştiğini fark ettiklerini de saklamamalıdır.

Konu alkol ise, **o günlerin karikatürlerine bakmak** çok aydınlatıcı olacak. Çünkü o çizgiler, o kahredici toplumsal yaşamının aynası gibidir. Ceketi omzunda kaykılmış, elinde şişesi, geceyarısı sokaklarda yalpalayarak evine dönmeye çalışan **yalnız adam** sarhoştur, bütün gücüyle, daha doğrusu kalan gücüyle mahalleye, aslında yönetime meydan okumaktadır, **nâra atar**;

Heeeyt!.. var mı bana yan bakan...

Tabii ki yan bakan olacaktır. İstanbul'un aynı zamanda hem valisi, hem belediye başkanı hem de Yeşilay başkanı olan Ord. Prof. Dr. **Fahrettin Kerim Gökay**, içki içeni **belkemiğinden su almak** ile tehdit edecek, belki de alıyor olacaktır. Karşılığı ise hiç gecikmez, üstü tırtıklı küçük rakı şişelerine, **Fahrettin Kerim** adı takılıverir. Biraz varlıklı olan sarhoşları da, henüz ayık olan yoksul yalnız adam, alacağı üç beş kuruşla kafayı çekebilmek adına, onu sırtındaki küfe ile evine kadar taşırdı, **küfelik olmak** deyimi de oradan kalmaz. İçkilerse **Tekel**'in elinde ve tektir, kalitesiz ve kötüdür üstelik. Onu bile bulamayanlar, bakkaldan aldıkları **mavi ispiroto** ile kendilerini **metil alkol** zehirlenmesine terk ederler. Sosyal tablo budur. **Kahve kahvede, yemek lokantada, içki meyhanede** ayrı ayrıdır, bunların biraraya getirilmesi ve sohbetin koyulaşması **tehlikeli ve yasaktır!** Ancak kendi evinin mutlu çilingir sofrasında iki tek atan **akşamcılar** boğucu düzenin içinde boğulmamanın çaresini ararlar.

İlk kez **Özal** bu düzeni değiştirdi, ve **Cafe- Bar- Restaurant** uygarlığını topluma armağan etti. Şimdi, rakılar Tekel kuyusunun dibinde değil, rekabetçi aydınlığın içinde kalite kazandı, çeşitlendi, diğer ithal içkilerle birlikte AVM'lerin raflarını doldurdu. Bağcılık ve şarapçılık eski övünülecek düzeyine doğru geliyor. **Şarabın tadundan başka her şeyini bilirim**, diyen eski AK Partili bakan belleklerimizde henüz. Kısıtlamaların kalkması ile gözü doyan insanın eski açlığı kalmadı. Zaten filmlerde gördüğümüz Batılı insan gibi, evine girer girmez doğru içki köşesine yönelen davranış, hiçbir zaman burada özendirici olmamıştır. Artık **alkolik** veya **ayyaş** değil, **efendi gibi içen** insanlar var ortalıkta.

Dediğim gibi, alkol konusunda, kendine puan kazandıracak toplumsal yorumları gözardı etmemeli iktidar. Yasaklamaları toplum üzerinde otorite kurmanın aletlerinden biri olarak görmeyip, satışı engellemek yerine **talebi hafifletmeyi** seçmelidir. **Onun da yolu**; iyi ve dürüst yönetici olmak, güven kazanmak, ağzını bozmamak, kişilere saygılı davranmak, onları aşılamamak, **"Ben din adamıyım, yalan söyleyemem, o gece camide içki içen görmedim"** diyen Dolmabahçe Camii müezzine baskı yapıp dinden imandan çıkarıcı davranışlardan kaçınmak, yani insanları daha az tasalandırıp efkârlandırmak olmalı.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öğütler!..

Tan Oral 06.07.2013

 Ögütler!.. Değiştim diyordun,
Durmak yok,
Yine değiş,
Lütfen.

1954 yılında tüm Osmanlı borçları ödendi, bitti. Çok güzel. Ama o iş de geçti gitti. IMF borcu da öyle, ödendi, geçti gitti. Çok güzel. Artık bunu **kafamıza kakmayın..** Hepimiz birlikte ödedik..

Durmak yok telaşı bir yanda, Duran Adam öte yanda. Bir orta yol yok mu? **Yavaş yavaş birlikte, konuşarak,** yol almak gibi.

Doğulu bilge **Lao-Tze** şöyle diyor:

*"Acele karar vermeyin. Çabuk karar vermek, aklın durması hâlidir. Karar verildiği anda akıl düşünmeyi, dolayısıyla gelişmeyi durdurur. Çabuk karar insanı rahatlatır, düşünmek zorunda olmak ise yorar. Bu yüzden insanlar çabuk karar vermeye çalışır. Oysa **hiçbir yolculuğun sonu yoktur**. Bir kapı kapanırken bir kapı açılır. Bir hedefe ulaştığınız anda bir başka hedefin daha yüksekte durduğunu görürsünüz. **Acele karar vermeyin, düşünün.**"*

Tıpkı bunlar gibi, 2023 hedefi de geçip gidecek, unutulacak. **Bizi germeyin**, yeter!

Mizahçıların kaleminden bugüne kadar nice başbakanlar gelip geçmiştir. Demek **başbakanlık da gelip geçicidir**. Ama mizah ve eleştiri, yüzyıllar boyunca sürüp gitmektedir.

Sayın Başbakan, sadece hükmetmenin değil, **eleştirilmenin ve mizahın da tadını çıkarabilmelidir**. Bu onun sağlığı için çok gereklidir.

Unutmamalı ki **"neş'e kavganın musikisidir"**. Politik kavganın da...

Gülmeyi sevmeyen gülünç olur. **"Mizah, dünyayı gülünç olmaktan kurtarır"** derler. Çünkü;

Mizah en yüksek ruhsal başarılardan biridir.

Baskı ise, en düşük ruhsal çöküntülerden biri sayılır.

Sabah 05:00'te saldırı, yakma, ıslatma, gazlama, ardından da bu emirleri ben verdim açıklaması.. Keşke vermeseydiniz, tüm dünya ayağa kalkmaz, karizma gereksiz yere böyle çizilmezdi. **Kimseyi suçlamayın.**

Tıpkı kedili çizimde olduğu gibi. Gazetede bir günlük ömrü olan bir çizim, Başbakan'ın tahammül eksikliği sayesinde bir sürü yüksek tirajlı gazeteler aracılığı ile dünyaya yayılmıştı. **"Şüyu, vukuundan beter olmak"** dedikleri bu olmalı.

Oysa Sayın Başbakan Modern Sanat Müzesi açılışında ne demişlerdi;

"Bugüne kadar sanatçıların eleştirilerinden yoksun kalmış olmakla politikacıların kayıpları çok büyük olmuştur."

Doğru söze ne denir?

Tek parti başbakanları, asık suratlı, ceberutti, burunlarından kıl aldırılmazlardı. Sonra ilk demokratik başbakan Menderes, boşu boşuna basına, mizaha kızdı. Uzun yılların başbakanı Demirel ise hiç umursamadı, kulaklarını tıkadı, mizahı kendi yapmaya kalkıştı, çoğu kez mizahın konusu oldu. Ve nihayet karikatürlerini duvarlarına asan, çizerleri yemeğe davet etmekten hoşlanan Özal. İşte mizahın zaman içinde gitgide **ehlileştirdiği** başbakanlar geçidi... Biz de onların **ehil** olmalarını istemek hakkına sahibiz.

Özetle; Kışla konusunda halk oylamasına gerek var mı?

Nasıl ki bize sormadan karar verdiniz, yine bize sormadan vazgeçebilirdiniz.

Bu çok barışçı olurdu, yapılan tüm hataları temizler ve size puan getirirdi. Durup düşünmek, **kararları düzeltmek fazilettir.**

Değiştim diyordunuz. **Yine değişin.** Yoksa hayat değiştiriyor.

Almanya'nın eski dışişleri bakanı **Hans-Dietrich Gencher**, Danimarka karikatür krizi sırasında şöyle diyordu;

"Avrupalılar zenginleşip, geliştikçe diğer kültürlerle karşı saygı duymayan, kendini yücelten, eşit haklara alan bırakmayan bir küstahlık geliştirdiler."

Tıpkı zenginleşip, gelişen Türkiye'de, yöneticilerin bu ülkede yaşayanlara baktığı gibi..

Gencher bu sözleri Türkiye karşıtı Avrupa için söylüyor ve ekiyordu;

"İyi ki Türkiye var."

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taksim'in iki saati

Tan Oral 10.07.2013

Taksim'in iki saati Sanki Vali Bey'in yukarıya bir başarı raporu verebilmek için icat edip uyguladığı bir provokasyonu ekranda değil, canlı olarak izledik. Zaten kendileri bir gece evvel senaryosunun tüm ayrıntılarını, muhtemel oyunculara medya aracılığı ile ekranda şahsen anlatmış, parmağını sallamıştı.

Bugüne kadar kendisinin hiçbir dediğine inanmamıştık. Bu kez de inanmadık ve merakımızdan pazartesi günü **saat on yedide** Taksim'e geldik. Meydanı, normal günlerinde olduğu gibi gördük. İstanbullular ve turistler vilayet makamının Gezi açıldı duyurusuna güvenip bizim gibi Taksim'e gelmişler, dolaşıyorlardı. Sadece Cumhuriyet Anıtı'nın çevresine dizilmiş polis kordonu nedense anıta kimseyi yaklaştırmıyordu. Bu da kimsenin de umurunda değildi. Parkın merdivenlerinde sıralanmış polisler vardı, ama girenlere engel değillerdi. Tek tük birileri de merdivenlere yöneliyor, parka gidiyorlardı Biz parkın yıkımdan sonra yeşillendirilen sol yandaki yamaçtan çıkarak Gezi'ye girdik. Her yer özlenen sükûnet içindeydi. Ne yürüyüş, ne gösteri ne de toplaşma vardı. Çoluk çocuk, genç yaşlı, banklarda oturanlar, çimenlerin üstüne yayılanlar, havuz kenarında suya bakan çocuklu anneler ve etrafta sakince dolaşan, parkın tadını çıkaran insanlar vardı, kalabalık da değillerdi.

Her şeyi normal ve sakin görünce gönül rahatlığı ile Mete Caddesi yanından yavaş yavaş parkın dışına çıkıyorduk ki o sırada fark ettik, sıralı polisler yüzlerini parka çevirmişler ve hiç acele etmeden içeri doğru birer adım, birer adım atıp duraklayarak parkın tadını çıkartanları, çaktırmadan usulca ve nazikçe dipleriye doğru sürüyorlar. Parkta başkaca hiçbir hareket, slogan, toplaşma yok, sadece çimenlere yayılmış seyrek insanlar. Parkı terk edip Taksim'e geldik. Her zamanki gibi tek tük gelen giden İstanbullu kadın ve erkeklerle, ellerinde kent rehberi dolaşan turist çiftler var ortalıkta. Bir de meydanın orasına burasına kümelenmiş oturan polisler görülüyor. Oradaki otelin önündeki kafeye iliştik, kentin biraz gergince olan sükûnetini izliyoruz.

Derken, bazı polis birlikleri aldıkları emir gereği olmalı, kalkıp sıralandılar ve meydanı birkaç parçaya bölecek biçimde yürüdüler ve durdular. Sonra aynı, parkta tanık olduğumuz gibi, ağır ağır meydanın dışlarına doğru adımlar atmaya başladılar. Kaçınılmaz olarak önlerine gelen insanları nazikçe iteleyerek, onların şaşkın itirazlarını duymaksızın, kalkanları ile meydanın dışına doğru sürmeye başladılar. Ortada ne pankart, ne slogan, ne toplaşma ne de duran insan vardı. İnsanları acele etmeden usul usul Gümüşsuyu'na, Sıraselviler'e ve İstiklal Caddesi'ne doğru tikiştirdiler. Taksim insansız ve bomboş kaldı, in yok, cin yok.

Orada kafede oturmanın anlamı kalmadı. Biz de kalktık, meydana çıktık. **Saat on dokuz idi.** Polislerin arasından rahatça geçip İstiklal'e girdik, yürümeye devam ettik ve evimize gitmek üzere yan yollardan birine saptık. Sokaklarda gözleri yaşlı insanlar ve havada gaz kokusu! Buralara sıkıştırılan İstanbullulara gaz sıkılmış, hiçbir gösterici filan da değil. Olsa ne yazar ki?

Başbakan, İçişleri Bakanı, İstanbul Valisi, Emniyet Amiri ve polisler. Hiçbiri aciz değiller. Bu sıralamada acaba yukarıya nasıl bir bilgi gitmişti, aşağı nasıl bir emir geldi ve sonuçta yine yukarı nasıl bir başarı raporu gitti? Ne taktik ama!

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mizahın, sağı solu belli olmaz!..

Tan Oral 15.07.2013

Sağ'ın Mizahla İmtihanı başlıklı ilginç bir soruşturma **Tuğba Kaplan** ismiyle geçen hafta **Zaman** gazetesinden yayımladı. Bana da aynı konuda sorular yöneltmişti. Yanıtlarımın bir kısmı gazetede yer almayınca, anlam kaybına uğradı. Konuyu önemseydiğim için tamamını sunmak istedim.

Soru: Kendini sağ ya da dindar diye tanımlayan kesimlerde neden etkili mizah örnekleri bulunmuyor?

El cevap:

Kişi kendini tanımlamaya başlayınca, güvenli bir ortam sunmuş olur ve sözünü ettiğiniz bu iş daha baştan biter. Oysa mizahçıya güven olmaz. Çünkü **mizahın sağı solu belli olmaz!** Ne yapıp ne yapmayacağı da... Olur diyen varsa, orada mizah değil başka niyetten söz edilmelidir. Mizah, bir niyet, bir planlama, bir program vs. hiç

değildir. Onun asıl niteliği, beklenmedik bir tepki oluşudur, yer, zaman ve biçimce **şaşırtıcı olmak mizahın kimliğidir.**

Üstelik **mizah zorunlu da değildir**, şart da değildir. Sosyal ya da siyasal düzende her şey yolunda ise, eleştiri ve muhalefet kanalları açıksa orada mizaha ihtiyaç duyulmaz. **Mizahın yerini komiklikler alır**, yani hoş vakit geçiren eğlenceli işler. Hep de böyle olmuştur.

Oysa bu hoş ve ideal durum kalıcı değildir. Baskı ve dayatma yeniden gelebilir. Komedyen hâlâ şaklabanlık yaparken gerçeğe burun buruna geldiğinde, yaptıkları mizaha dönüşebilir de. Aksi takdirde yapılanlar yersiz, etkisiz ve değersiz bir iş olarak algılanır, **yapılan ise mizah değil, olsa olsa mizahın konusu olur.** Can sıkın, hayatı karartan haksız bir dayatma karşısında yapılacak bir şey kalmadıysa, yoksa veya az ise eğer, o zaman bu dayatmayı zora sokacak, etkisini sıfırlayacak olan **sevecen bir tepki biçimi, mizahtır.**

Soruların bir başka yanına gelirse;

Kimin neye inandığını bir Allah bilir, derler ya, bir de kendi bilir! Bu gizemlilik ya da çeşitlilik ihtimali, kişileri birbirine karşı kuşkulandırabilir. Oysa konu sorgulanamaz da, çünkü inançlar ne kanıtlanır ne de çürütülür. Bu özel durum sıkıntı yaratırsa, ki olabilir, bunu hafifletecek, yeniden **sağlık kazandıracak olan, yine mizahtır.**

Ülkemizin kadim kültüründe ve günümüzde, bu durumlarda kimseyi kırıp dökmeden iğneleyerek ince ince dalgasını geçen, uyaran ve rahatlatan nice halk nükteleri vardır, yine **fıkralarda ve ozanların dizelerinde nice parlak mizah örnekleri bulunur.**

Özetlersek, **mizah sınır tanımaz!**

Ama sınır koyan örnekler de var, işte oradan bir alıntı; *"...kendisini her şeyden önce Müslüman olarak tanımlayan, muhafazakâr bir isim. Geçen yıl bağımsız bir mizah dergisi çıkarmak isteyip de İslami kesimdeki yayınevlerine, kurumlara destek için başvurduğunda, 'riskleri var bu işin, şimdi siz her tarafı eleştirip başımıza iş açarsınız' diyebiliyorlardı."*

Evet, mizah sınır tanımaz, yasaktan anlamaz. İşte bu nedenledir ki, **mizah kendi üstünde büyük sorumluluklar taşır.** Yani sebepsiz yere, durup dururken ortaya çıkmaz mizah. Bir nedene bağlı olan, bir tepki biçimidir o. Bu özelliği onun varlığındaki haklılığın göstergesidir. Onun için mizaha karşı savunu da yapılamaz. Kısacası mizaha hedef olan kendini savunamaz. Buna yeltenirse eğer, eleştiriye ret ederse, daha kötü bir duruma düşecek demektir. Tek çare, meşru zeminlere geri dönmek ve eleştiri nedenini çözmektir. Mizahın gücü ve işlevi, iyiliği ve sevilmesi ya da öfke yaratması bu nedenlerledir. **Sevenleri de olur, kızanları da.**

Ama, ortada bir neden yokken ve **durup dururken bir masuma saldırmak da mizahın işi değildir.**

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

At bin!..

Tan Oral 21.07.2013

Özetle sandıktan önce ve sonra, kompleksiz ve özgürce tartışma yapılamamışsa, sandık mutluluk değil, biteviye huzursuzluk getirecektir. Bu anlayış ve bu kabul ile sandığa gittik ve iktidarı belirledik. Şimdi sandık sandık diye bu seçimimiz artık kafamıza kakılmamalı. O demokrasinin doğal uğraklarından biridir. Hani sandık diye diye usandık anlamında bir halk tekerlemesi bile vardır.

İşte eğer sandıktan önce ve sonra açıkça tartışılabilseydi, Taksim projesi eminim ülkenin ve iktidarın başına bunca iş çıkarmazdı. Yazdık çizdik, tartışmaya çok çalıştık, kimse tınmadı!..

Şimdi yargı kararı ve bu karara uyacağını söyleyen bir başbakan var ama meydanda hummalı bir faaliyetler gidiyor. Ne yapılıyor bilen yok, soran yok!.. Cumhuriyet Caddesi yer altına gömüldü ve orada koskoca bir beton alan yaratıldı, şimdi Başbakan’ın vatandaşları, parlak güneşin altında, bembeyaz kaba betonun üstünde pişerek dolaşıyorlar. Gezi Parkı yeşillikleri ise Vali Bey’in iznine bağlı olarak, ancak onun istediği saatlerde ve onun istediği gibi terbiyeli, tertipli kişiler için ara sıra açılabilir. İş mi bu?..

Hani Taksim’de öylece **duran** bir **adam** vardı, halkın hareketini engellediği söyleniyordu, ki yargılandı ve aklandı. Şimdi Taksim Meydanı iftar sofraları ile dolu. Halkın hareket hakkı konusunda ne diyorsunuz? Susuyor olmalısınız. Ben söyleyeyim, her iki durumda da böyle bir iddia yanlış ve saçmadır. İlkeli olmak yeterli olurdu, işine geldiği gibi değil.

Yine saat yirmi birde birkaç pencerede bir iki tencere tava çalınmasından gürültü kirliliği yaratıyor diye yakınılıyordu. Gece yarısı o pencerelerin dibinde davul çalınması için ne diyorsunuz? Orada sadece genç ve sağlıklı dindarlar oturmuyor. Otursa bile onların çalar saatleri, gelişmiş telefonları vb. olanakları var. Orada bebeler, küçük çocuklar, hastalar, yatakları, uykusuzlar, erken kalkacak işçiler, gayrimüslim vatandaşlar, turistler, erken sahur edip uykuya çekilen Müslümanlar da var ve uyuyamıyorlar. Sadece yeni gökdelenlerin tepesinde yaşayanlar derin uykudalar. Gürültü kirliliği konusunda ne diyorsunuz? Susuyor olmalısınız. Ben söyleyeyim, her iki durumda da böyle bir iddia doğrudur ve akılcıdır.

Taksim Gezisi olayında da, bu parkın eski CHP zamanında yapılmış olmasına bir tepki olsun diye, yıkılıp değiştirilerek yok edilmeye kalkışılması, bir dizi karşı çıkışa ve tatsız olaylara neden oldu. Bunu siyaseten anlamak zor değil, bence olabilir. Ne var ki bu konuda başka çözüm önerenler de var. Şöyle ki; eski İnönü heykeli kaidesi yine eski yerine konur ve üstüne başbakanımızın kırat üstünde heykeli dikilir. Gerçi kendisi at üstünde pek duramıyordu, at bin derken sırtüstü düşmüşlerdi ama olsun, onun nasıl çözüleceğini de artık heykeltıraşı düşünsün.

İşte tam da burada insan, 1940’larda yeniden iktidara gelen **Churchill**’in ünlü bir sözünü anmadan edemiyor;

“Hâl maziye tasfiyeye kalkarsa istikbâli kaybeder.”

Taksim Meydanı ameliyat masasında kaldı!..

Tan Oral 27.07.2013

Taksim Meydanı ameliyat masasında kaldı!.. Ülkemizin yönetim kademelerinde pek çok saygıdeğer ve nitelikli insan görev yapıyor. İçlerinde seçilmiş olanlar da var, atanmış olanlar da. Yaptıkları işlere gelince, bunların siyasal hedefleri ve özellikleri olduğu kadar, yasal zorunlulukları ve sınırlamaları da bulunmakta. Onları ve gördükleri işleri, sonuçları ile birlikte daha çok, **kendi söylemleri ile medya üzerinden izliyor ve değerlendiriyoruz**. Kendileri, önemseydiğimiz, kıymet verdiğimiz, yer yer başımızın üstüne koyduğumuz saygıdeğer insanlardır. Hiç anlamadığım bir şey varsa o da, bu kişilerin **bazı düzeysiz açıklamaları kendilerine nasıl reva gördükleridir**? Dinledikçe de şaşırıyor, sıkılıyor, üzülüyor, acıyor ve öfkeleniyor insan. **İyi de, bize nasıl reva görüyorlar**, hiç mi değerimiz yok onların indinde?

Sayın Başbakan Erdoğan, her toplantısında yineleyip duruyordu, **Bezmiâlem Valide Sultan Camii** göstericiler tarafından işgal edildi, orada içki içildi, diye, bir de başörtülü kadına saldırıldı, yerlerde sürüklendi diye. Cami müezzini, öyle bir şey görmedim, yaralılara yardım edildi, diyor. Vali Mutlu başörtülü kadına saldırıldığına dair bir belge yok diyor. Tam o sırada Başbakan'ın arka çıktığı Kahire'den haberler geliyor, Adeviyye'de cami göstericiler tarafından işgal edilmiş, yaralılara yardım edilmiş orada.

Sayın Vali Mutlu konuşuyordu, ben izin vermeden toplanamazsınız, diyor. Sonra aklına geliyor, Anayasamızda **'önceden izin almaksızın...'** ibaresi vardır ama yasalarla düzenlenir diye de devam ediyor. Oysa bilirler ki **hiçbir yasa anayasanın üstünde değildir**.

Sayın Büyükşehir Belediye Başkanı Topbaş medyaya endişe içinde buyuruyordu; o yıktığımız köprüyü yeniden yapıyoruz, böylece Taksim'den Maçka'ya kesintisiz yeşilin içinde yürüyebilme imkânı sunuyoruz, diye. Oysa yine herkes bilir ki, bu yıllar önce kabul görmüş ve orada uygulanmış olan İstanbul Nazım Plan müellifi Mimar **Henri Prost**'un ünlü projesidir. Bunu yok eden de kendileridir. **Bize nasıl reva görüyorlar bu düzeysiz açıklamaları**, hadi hiç değerimiz yok, diyelim onların indinde. **Pekâlâ, bu düzeysizliği kendilerine nasıl reva görüyorlar**. Kendi gözlerinde kendi değerlerini de yitirilmişler mi acaba? Belki de Sayın Topbaş'ın Belediye başkanlığı çoktan sona ermiş olmalı, çünkü o işi bir süredir Sayın Başbakan Erdoğan götürüyor. Yüzüne gözüne de bulaştırıyor doğrusu.

Yaşasın hukuk, yaşasın adalet diyecektim... Mahkeme gerekli kararı verdi, Taksim Yayalaştırma Projesi iptal oldu, sorun kalmadı. Yorgan gitti, kavga bitti! Umarım öyledir. İyi de, bu bendeki güvensizlik niye ki?

Evet, proje iptal ama, **Taksim Meydanı ameliyat masasında kaldı**. Bağrı yarılmış, karnı deşilmiş, içine delici, kesici araçlarla girilmiş, yolları yani damarları parçalanmış ve açıkta bırakılmış, nefes boruları çerçöp ve atıklarla tıkalı kısacası çok yazık durumda. Doktorları küsüp gitmiş, kimbilir hangi operasyonlar peşinde. Taksim'e, yeniden canlansın diye yardım da edilemiyor. Ameliyathane öylece bırakılmış durumda, Taksim teşrihte, uzmanlıkla ilgileri olmayan müsellâh kişilerin de arada bir işgali altında. İş duaya ve **Allaha kalmış** durumda. İşte belki de bu nedenle şimdi orada cami peşinde koşacaklardır.

Kukuleta!..

Tan Oral 05.08.2013

Kukuleta!.. **Tersane-i Amire**'nin ruhuna Fatiha. Evet, Fatih'in İstanbul'u almak adına gemileri karadan yürüterek suya indirmesinden iki yıl sonra, aynı yerde yaptırdığı **Haliç Tersanesi**, 558 yıl yaşadı, sayısız gemiye doğurganlık yaptı ve günümüzün paragözleri tarafından öldürüldü. Buyurun cenaze namazına!..

Artık şairin **"çekiş sesleri geliyor doklardan"** dizesi bugünün çocuklarına hiçbir şey ifade etmeyecek. Hemen eklemeliyim, Haliç gibi kentin göbeğinde yer alan bu mücevher, oradan gelip geçenlere, üretimin, yaratımın ve değişimin yaşayan en güzel ve doğal örneğini sunmaktaydı. Biz oradan yıllar boyu geçerken, bir geminin nasıl oluştuğunu, burnunu yukarı yola doğru yavaş yavaş nasıl uzattığını, sonra gövdesi tamamlanınca, nasıl kışın kışın kayıp o düşlediği tuzlu suya kavuştuğunu, belki sıradan bir ifade ile izleyebilmiştik. Ama o belleğimizde emek, yaratım ve denizcilik kavramlarıyla birlikte hakiki bir yer tutmuştu. Teknolojinin müzesi de var ya Haliç'te, eh yaşayanı da var olacaktı.

Şimdi, Haliç'i ihaleye çıkaranlar ve o ihaleyi alanlar bu satırları okurlarsa amma güleceklerdir, neler de saçmalamış diye. Çok haklılar; yeni gemilerin inşa edildiği, teknolojsi yenilenmiş bir tersanenin kentte ne işi olabilir, onun yerine yat limanı, otel, alışveriş merkezi ve bu günahların affı için bir de cami yapmak dururken? Çok haklılar; artık para kazanmak çok kolaylaştı. Ama para harcamak öyle mi? O kadar kolay değil, kültürel birikim ve onun inkâr edilmemiş olması da şarttır. İhaleyi verene de paralar gelsin, alana da, sonrasına da! Demek ortada para var ama bir imajinasyon kıtlığı da var! Turizme açılıyor deniyor, ama turistlere her yerde bulacakları şeyleri satmaya çalışıyorlar. Fethin yıldönümlerinde olmadık şaklabanlıklar yapılır. Akla gelmez mi, Fatih'in tersanesi ve Haliç'e indirilen teknelerle bağlantısı vs. vs. Hatta tersanedeki ilk işçi grevleri filân, tövbe... tövbe!..

Telaşa girmiş, acelesi olan kaygılı bir başbakan... sadece büyük işler, büyük paralar, büyük gelecekler, büyüklükler peşinde. Militer vesayetten kurtulma, ekonomik istikrara kavuşma ve barış girişimi onu kesmiyor. Muhafazakârlık mı? Allah muhafaza!.. Korumacılar baş düşmanı sanki! Bakır sahanları, alüminyum tencerelerle değiştirdiği için, zamanında, çok mutlu olan haminne'nin şimdiki torunları, onları tekrar toplayıp dekorasyon malzemesi olarak kullanıyorlar. Ören yerlerine akın akın niye gidilir ki? Yer-zaman sorunu, var olmanın, hayatı anlamanın vazgeçilmezlerindendir.

Gelelim **Kukuletaya!...** 2005 yılında yazıp, uyarmışım ve **"Haliç metro geçişi için Anıt Köprü, Sanat Eseri, Cumhuriyet Simgesi, Yeni Sembol ve Altın Boynuz Biçimi gibi düşünmeyi ve tartışmayı kesen abuk gerekçeler yerine, yapılması gereken, herhalde fazla dikkat çekmeyen, işlevsel ve saygılı bir geçiş olmalı"** demişim. Fakat köprü ortaya çıkmaya başlayınca, hiç de fena olmadığını gördüm, yanılmışım, ama bir yere kadar. Oysa körü körüne muhalefet edenler köprü uygulayıcılarını ürkütüp onları zıplırlığa, komikliğe kadar götürmüş. **İlle** diye tutturanlarda da samimiyet kalmadıysa eğer, saçmalama kaçınılmaz oluyor demek ki. Çocukluklarında okudukları kitaplarda gördükleri cadıların kafasındaki **Kukuleta** zihinlerinde yer etmiş olmalı ki, onu köprü'nün ayaklarına geçiriverdiler. Böylece siluet eleştirilerine yanıt, saçmalamaya da kanıt oluşturuldu. Quel âlâka? Ne olacak, kel başa şimşir tarak!

Pembe dizi; 'Seviyorum'

Tan Oral 11.08.2013

 Pembe dizi; 'Seviyorum' Millet size ne git der, ne de kal der! Olsa olsa milletin bir kısmı kal der, bir kısmı da git diyebilir. Olan ve olacak olan budur. Bu gerçek tabak gibi ortada dururken, bilmezden gelip, boyuna millet, millet diye neden bir örnek insanlardan söz edilir ki? Ya da halk, halk diyen aynı bakış, bu kez de nasıl karşı politik görüş oluverir ki? Halk kavramının en güzel tanımını rahmetli **Erbakan** yapıvermişti; **pazar yerinde toplanan kalabalığa halk denir**, diye. Halkın sosyolojik bir kategori olmadığını anlatan şirin bir tanım. Millet için de sevecen tanımı yine milletin kendi yapar; **bu millet adam olmaz**, diye.

Son seçim sonuçları ve bu iktidarın tanımında, **iki kişiden biri**, deyimi çok beğenildi ve kullanılıyor, yani yüzde elli, yüzde elli! Bu hemen kabul görüp herkes tarafından paylaşıldı! Oysa bu doğru değil. Kal diyenler yüzde 49, kalma diyenler yüzde 51 idi. Ama bu oran, sonucu değiştirmiyordu. Çünkü, tüm dünyada sosyal değişim ve gelişip yaygınlaşan demokratikleşme, çoğunluk kavramı yüzdelerini sürekli aşağı çekiyor. Önceleri yarıdan bir fazla olmak gerekirken, sonra üçte bir, çoğunluk için yeterli sayıldı, giderek bu oranın dörtte bire ve beşte bire kadar indiği oldu. Beşte biri alan, "**millet bana kal dedi**", diyordu. Nedeni, geri kalanların hiçbirisi beşte biri tutturamıyordu da ondan. Ya azınlığa, ya da koalisyona razı olunuyordu.

Hâl böyle iken, günümüzde, *seviyorum, sevmiyorum, millete aşığım, milletimi seviyorum* gibi bitmez tükenmez söylemlerle siyaset **Pembe Dizi'**ye döndürüldü. Sayın Başbakan, **beni sevmek zorunda değilsiniz**, diyor. Yine herkese karışıyor, ama çok da doğru söylüyor. O da bizi sevmek ya da nefret etmek zorunda hiç değildir. Bizler ona, o çok sevdiği sandıkta, belli bir süre için, yarattığımız hâsılayı bizim yararımıza harcama yetkisi verdik, o kadar. İşini yapsın yeter. En iyi yönetici, varlığı fazla hissedilmeyendir, çünkü o sadece yapması gereken işini yapıyor ve de iyi yapıyordur. Bu elbette ideal olanı. Yani *onlar, bunlar, birileri, bazıları* gibi tanımsız tanımlamalarla kimseyi durmaksızın taciz etmiyordur. Sandık bir tehdit unsuru değildir, *bak karışmam sonra* anlamı taşımamalıdır.

Ne var ki **böyle olmuyor**. Seçim sandığından başarı ile çıkan siyaset adamı, kazandığı hâlde, bir **gergin politikacı** olup çıkıyor ve bu hâli hiç geçmiyor. Acaba aldığı oyları, seçmen kendisini anladığı için mi ona verdi, yoksa seçmenini yanıltıp, kafasını karıştırdığı ve aldattığı propaganda nutukları için mi? Doğrusu bu soru insanın aklını çelıyor; sakın işte bu kuşku onları, iki sandık dönemi arasında, böylesine **gergin politikacı** yapıyor olmasın. Sonuçta *millet* ya da *halk*, belki *onlar, bunlar*, hatta *çapulcular, birileri, bazıları* filan, yani bizler de keman yayı gibi geriliyoruz. Oysa güleryüzlü **sakin yönetici** ne güzeldir, sakın seçmen de öyle. Sayın Başbakan soruna çözüm getiriyor ve abuk söylemleri için diyor ki, *Böyle yapmasam, Başbakanlığımın ne anlamı kalır?* Otoritesine güvence arıyor sanırım. Evet kendisi **genel olarak işini yapsa**, biz de kendi hayatlarımızı acısıyla, tatlısıyla **özel olarak yaşasak!..** Onlar, bunlar, birileri, bazıları, millet değil mi, yaradanın yarattığı sevgili kulları değil mi?

Ama **böyle de olmuyor**. Bir yönetici saçmalamazsa, sağa sola hücum etmezse **şişer ve patlar**, eleştirilmezse de **söner ve çöker**. Yani bu atmosferde yaşayanlar gibi, iç ve dış basınç eşit olmalıdır. O zaman bu durumda

biz de, ne diyelim, demokrasi ve kıyasıya eleştiri özgürlüğünü çok seviyoruz çok;

Pembe diziye devam!

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şeytanî iyilikler!..

Tan Oral 25.08.2013

Şeytanî iyilikler!.. İyilik de kötülük gibi tehlikelidir. Çevresine daha da fazla zarar verici hem de. Üstelik kötülük karşısında uyanık olmak gibi önlem almayı da hiç hatıra getirtmez. "**Vur dediysek öldür demedik**", özdeyişindeki eleştirel bakış bu sorunu pek güzel anlatır. Yaşadığımız kentlerde onu kurcalama hakkını elde ettiğini düşünenler ve onların yaptığı iyilik girişimleri, bu konuda ibretlik örneklerle doludur.

Büyük kentlerde enerji taşıyan yüksek gerilim hatlarının voltaj ayarlaması **trafolarda** olur. Kent içine dağılmışlardır, küçük ve tehlikeli yapılardır. İnsanları tehlikeye karşı uyarmak ve uzak tutmak için üstlerine kurukafa simgesi konulurdu. Ama iyilik burada duramaz. Trafolar boyanır, kapı, pencere ve çiçekli perdeler resmedilir, şirin **evciklere** dönüştürülür. Sanki koşun yaklaşın çocuklar, oynamaya gelin yavrucuklar, elektrik çarpması sizi bekliyor, dercesine. İşte bir iyilik şeytanının işi!..

Kaldırımlarda, tekerlekli sandalyeleriyle engellilerin, valizli yolcuların, yaşlıların ve çocuk arabalarının inip çıkabilmesi için **bordürler** eğimle alçaltılır, yola hizalanır. Bu insanlar için bir iyiliktir. Ama bu iş öylesine iş olsun diye yapılır ki, ne tekerlekli oradan inip çıkabilir, ne de sağlıklılar sakatlanmadan oradan geçebilir! Görmezler için yollara yeni serilen **tırtıklı döşeme taşlarını** izleyin, bakın başınıza neler geliyor. Unutmayın ne gelirse iyilik için geliyordur!..

Sarı renk, kent karmaşasında tezat oluşturur, göze çarpar, kolay algılanır. Yönlendirmelerde, taksilerde vb. kullanılır. Bir aklievvel iyilik şeytanı, tutup **trafik lambalarını** da sarıya boyamıştı, hâlâ da vardır. Oysa yanıp sönen trafik lambası çevre ışıklarıyla karışıp kontrastı bozulmasın ve sadece o net görülsün, sadece karşıdan fark edilsin diye kenarları ve üstü siperlikle kapatılmış, siyaha boyanmış, kuytulaştırılmıştır. Görülmesi gereken, sırayla yanıp sönen renkli ışıklardır, lambanın kendisi değil. Yoksa kavşağa gelindiğinde, her yana dağılmış sapsarı boyalı sekiz on tane trafik lambası hep birden bana bak, bana bak der gibi dikkatleri dağıtır. Neyse ki bu iyilik birer ikişer artık düzeltiliyor. İyilikse de, bir yere kadar!..

Kentin bazı arterlerini trafiğe kapatmak ve yayalaştırmak, kalabalıklar için çok güzel, doğru ve arzu edilen bir uygulamadır. Trafik akışı başka yollara yönlendirilerek de bu iş sağlanır. Gel gör ki, iyilikseverleri şeytan dürter, işte tam da, vur deyince iyilik öldürür, türünden. Yolların altı kazılır ve tüm trafik yani arabaları ile beraber içindeki insanlar yer altına tıklır, kalanlar da yürüyedursun diye yukarıda bırakılır!.. İyilik tehlikelidir, demiştik, tatsızlık yaratır!..

Parlamentomuzun büyük toplantı salonu da iyilik kurbanıdır. Parlak renkler doğada nokta gibi çok küçüktür, işte çiçekler. Gelincik tarlaları filân dersiniz, evet ama kısa bir süre içindir o geniş renklilik. Yine bembeyaz sürekli parlak yüzey de olmaz. Çöl ya da kar beyazı, evet ama geceleri unutmayın bir de mevsimleri. Parlamentoda tüm koltuklar en parlağından **narçiçeği** rengidir. Parlamententerler en az dört yıl boyunca, yerine göre sabahlara kadar her gün sürekli bakmak zorunda oldukları çok büyük parlak beyaz bir yüzeyin karşısındadırlar. Bu kadar iyiliğe can mı dayanır. Herhalde kendilerini Pamukkale’de sansınlar diyedir. Bu anlayış ancak mevsimlik fuarlarda veya kısa süreli uğranan yerlerde olabilir. Sonuç, gergin, asabî, kavgacı ve binaya yapılan bu iyiliğin hıncını birbirlerinden çıkaran iyilik kurbanları!..

İyiliğin en kötü yanı ise, minnet duygusunu öne çıkarıp insanı borç altına sokmasıdır. Ne yani kötülük mü yapalım, demeyin. Ne iyilik, ne kötülük, gereken işi tevazu ile ve doğru yapın yeter!.. Son bir iyilik var ki mutlaka yapılmalıdır. Kentin görünen bir meydanına parlak harflerle yazılmış şu levha dikilmeli:

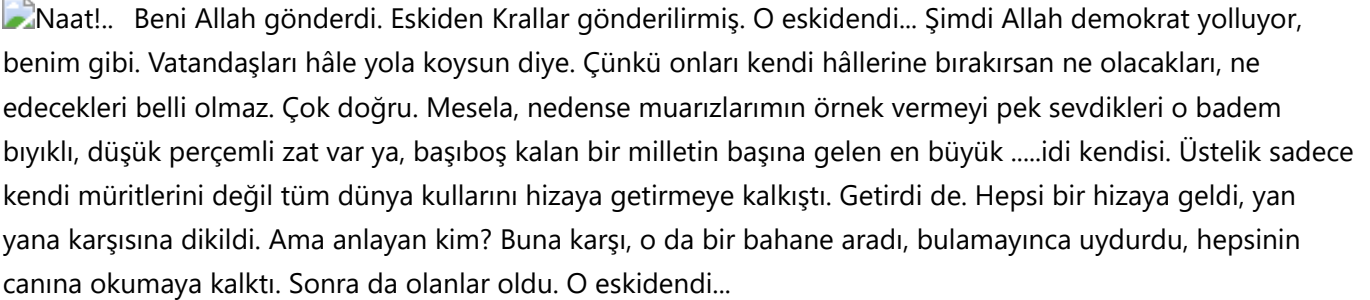
“Çevreye verdiğimiz sürekli ve kalıcı rahatsızlık için özür filân dilemiyoruz.”

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Naat!..

Tan Oral 02.09.2013

Benim vatandaşlarımı da, öyle kendi hâllerine bıraksam ya davulcuya, ya zurnacıya giderler. Bakıyorum da bana ihtiyaçları var. Hem de bir hayli.. Çünkü hepsi gözümün içine bakıyor. Ben de onlara bakıyorum. Bakıyorum da ne görüyorum? Ne yemesini biliyorlar, ne içmesini, ne oturmasını , ne kalkmasını!.. Gerçi oturmasını, kalkmasını, kalkışmasını hatta öylece durmasını bilenler de yok değil aralarında, **bunlar onlardır!** Hâlbuki **şunlar**, yani benim vatandaşlarım, ne sağlıklarına dikkat ederler, ne doğurmasını, ne doğurtmasını bilirler. Ne okumasını, ne yazmasını, ne de doğru dürüst gazete çıkarmasını. Ne giyinmesini, ne soyunmasını, ne de politikayı bilirler. Sadece siyaset yapmasını çok iyi bilirler, övünmek gibi olmasın, tıpkı benim gibi, benden daha iyi.

Bakıyorum, bütün bunları çok iyi bilenler de var aralarında. Onların bana ihtiyaçları yok. Zaten beni istemiyorlar da. Ben de onlardan pek hoşlanmıyorum. Bir şey dediğim yok. Seslerini kesip otursunlar yeter. Ama oturmazlar, onlar da benim gibi hop otururlar, hop kalkarlar. Pekâlâ, durmak yok yola devam, beraber ıslanacaksınız bu yollarda. Bazen içime bir kurt düşüyor. Acaba yanılıyor muyum diye. **Bunlar** da beni seviyor olabilirler mi? Duyduğuma göre **onlar** da bana oy vermişlermiş, bir zamanlar. Olabilir mi? Hemen bir çimdik kaba etime, kendime gelmeliyim. Geldim, geldim.

İşler bu kadarla kalsa öp de başına koy. Asıl sorun, dışarıda, konu komşuda. Tencere tava ne kelime, komşudan kurşun, bomba, tank savar ve top mermisi, sığınmacı, kaçakçı, orman yangını, patlama vs. vs. yağıyor, gürültüden uyuyamıyoruz, vatandaşı da uyutamıyoruz. Onları da artık hâle yola koymamızın zamanı geldi. Söylüyoruz ama dinleyen yok! **BM**'nin de, yani Bizim Muhtarlığın da aldıracağı yok, **AB**'nin de öyle, yani mahalle Ağa Beyleri'nin de. Gerçi büyüklerin gücü kuvveti yerinde ama nedense biraz lâgar davranıyorlar, ağır ol molla desinler, dercesine. Yine de Allah razı olsun onlardan, iş bana kalsaydı n'apardım, kimbilir?.. Harp; hainlik, canavarlık değilse, o zaman diplomatik beceriksizliğin adı olmasın sakın!..

İşte size çok meraklı olduğunuz bazı haberler. Neyi, ne kadar bilmeniz gerektiği konusundaki kararlarımızı öğrenmenize **haber** denir. Buradan yola çıkarak, neyi bilmemeniz gerektiğini anlamaya çalışmanıza da **yorum** denir.

Benden bu kadar, yorum sizin.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İşgüzarın zararları

Tan Oral 11.09.2013

 İŞGÜZARLIĞIN SINIRI YOK!

Vur denen yeri öldürmek işgüzarın işi. TBMM toplantı salonunun iç tasarımında, Meclis'in işlevini hiçe sayıp, gösterişli olmayı iyilik adına rehber edinenler, orasını vekillerden oluşan bir **stres deposu** hâline getirmişlerdi. Bu konu, Meclis'in anayasa yapımını bile etkileyince, uyarıldılar.

Sonuç; **işgüzar iş üstünde**. Ne ilgisi varsa, haberlerde okuyoruz, bir uçtan diğerine savrulup, Meclis salonunu karartmaya başladı bile. Ampulleri kısıyor, parlak gördükleri yerlerin orasını burasını matlaştırsın diye zımparalıyor filân. Sorun şu ki, bir kimse içinde oturtulduğu, salonun koskocaman bir duvarını boydan boya kaplayan bembeyaz aydınlatılmış panoramik bir sinema perdesine metazori sürekli bakmak durumunda bırakılırsa, buna dayanamaz, strese girer ve hemen çılgın projeler üretmeye başlar. Sanki, **J. Mengele** tarihten hortlamış ve yeni bir deneye kalkışmış gibidir, bakalım vekiller bu işkenceye ne kadar zaman dayanabilecekler, diye? Çözüm, dört yüz kişinin yüzlerini zorunlu olarak çevirdikleri **o koca duvar her yer kadar aydınlatılmalı, parçalı bir yüzeyden oluşmalı ve doğal malzemeden yapılmalıdır**. Böylece vekiller birbirlerinin varlığını fark eder, etrafta siluet olarak dolaşan düşman hayaletler gibi algılanmaktan kurtulurlar. Yoksa eski iddiamızı yineleriz; bu koşullarda bir **anayasa yapamazsınız**, yanılıyor olabilirim, o zaman demokratik bir anayasa yapın da görelim. Daha kolayı var, o tek düze beyaz parlak koca duvarın yıpratıcı baskısından kurtulun, gerisi kendiliğinden gelir.

İŞGÜZAR SINIR TANIMAZ!

O, insanlığın başına gelmiş bir iyilik perisidir! Her şeyi zorla, şiddetle hallededeceğini sanan o ilkel ve çözümsel olmayan yaygın aklın önemli bir parçasıdır. Mademki 70 km/h hıza rağmen trafik sıkışıklığının önüne geçilemiyor, diye düşünür, o zaman hızı artıralım, 90 km/h olsun, der. Aynı mantıkla işgüzara desek ki 90 kesmez, kent içi hızı 120, 140 km/h yapalım, sıkışıklık kökten çözülsün. Olmaz öyle şey, diye itiraz eder, şapkası

uçar, akli başına gelir... mi?... çok beklersiniz. İşgüzar, şimdi kent içi yollarda yayaları engelleyip, onları hızlandırdığı araçlardan korumak için çareler arıyor ve buluyor da. Her gün, **sürat felakettir sloganı tekrarlanırken**, bir yandan da kentler kent içi trafiğini daha da hızlandırmak üzere biçimlendiriliyor. **İşgüzar iş üstündedir**, hiç bir fırsatı kaçırmaz; o, hizmet aşkı ile dopdoludur, boş duramaz. İşin çok ilginç yanı, Sayın **Binali Yıldırım** taşıdığı soyadına rağmen, *"Şehir içi trafiğinde özellikle hız sınırlarının artırılmasını şahsen doğru bulmuyorum, kademeli yapılabilir"* demiş, aynen konuştuğu hızla. Kendisi Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'dır, acaba bunlardan hangisine bakıyordur, bilmiyorum. Ama ulaştırma ile ilgileniyor olması sevindiricidir. Çünkü yayaların en yoğun olduğu kent içi yollarda **kaldırımlar kaldırılıp, otoyollarda olduğu gibi, kenar koruyucuları, bariyerleri ile** yürüme engellenirken, araçlar bir kez daha yüksek hıza özendiriliyor. **Sanılıyor ki, otolar hızlanırsa trafik sorunu çözülür.** Oysa tam tersi !.. **Her hızlandırılmış kent içi yol, vardiği yeri sıkıştıracaktır.** Sorun yani otoların hızı, canlı organizmadaki kan damarları mantığı ve akışkanlar fiziği uzmanı özeniyle düzenlenebilir, sınırlandırılabilir ya da yol verilebilir. Ama bu **çözüm işgüzarın işine gelmez**, çünkü onu işinden eder, o yasa tanımaz, yargı tanımaz, hiç bir şeye aldırılmaz. İşte Taksim'de yayalaştırma çılgınlığı, yasa tanımıyor, sınır tanımıyor, kaldırımları yer yer 90 cm'ye kadar indirdi, kenarlarını bariyerledi. O eski ağaçlı bulvarların yerinde şimdi yolların ortasında derin mağara ağızları ve yayalara da otolara da kapalı bariyerlerle çevrilmiş koskoca kör alanlar bulunuyor. Gözün alabildiği genişlikte uzanan, bomboş anlamsız beton meydan ise işin cabası ve onun üzerinde dolaşan şaşkın kentliler!

Dolaşanlar arasında şaşkın olmayan sadece ve sadece **işgüzar**'dır. Acaba bu insanlara daha başka nasıl bir iyilik yapsam, diye can atar durur.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Bazıları...'

Tan Oral 15.09.2013

 'Bazıları...' Bilmem kaçınıcı defa iktidara geldiği gün, Sayın **Demirel** halka güvence olarak şu demeci vermişti; **"Her soru cevaplanacak, her cevap tartışmaya açık olacaktır."** Tam bir demokratik tanımlama. Sayın Erdoğan ise hiçbir soruya cevap vermeden direnmeyi bir politika olarak seçiyor. Muhavere, diyalog yok oluyor. O zaman etrafta kendisi gibi direnenler yaratmış oluyor. Onlarla karşılaşınca da şaşıyor, sonra gelsin gaz, toma, şiddet! Çünkü dinlemiyor, boyuna talep ediyor. Talep Başbakan'dan gelince de emir gibi algılanıyor. Oysa **bir başbakan benden bir şey isteyemez, ben ondan isteyebilirim, kural bu.** Onun **efendi, hizmetkâr** benzetmesi bu anlamda doğru, ama uygulama bunun tam tersi yönde oluyor. Ona verilen yetki, yarattığımız hâsılanın bizim adımıza ve bizim yararımıza harcama salâhiyetidir, o kadar. Biz şöyle harca, böyle harca ya da harcama diyebiliriz. Zaten **en iyi yönetici çok fazla hissedilmeyendir. Çünkü o sadece yapması gerekeni yapıyordur.** Yani, güven veren otorite mi, güven talep eden otorite mi? Elbet de güven veren! Sözü yeri gelmişken şu diktatörlük tartışmasına getirelim; Sayın **Erdoğan elbet de diktatör değildir.** Ama tarihte diktatörler, diktatör olduklarının farkında bile değillerdir. Durumlarından çok emin ve memnundurlar. O nedenle bir gün işler değişince, çok şaşırlar.

Önemli olan ve demokratik olan, istişarenin, konuşmanın, diyalog, soru ve cevabın hiç kesilmemesidir. Sırasıyla, önce **tartışma, soru-yanıt**, sonra **demokratik vaat** ve nihayet **sandık.** Daha sonra **uygulama yine tartışma**

ile olmalı. Aksi takdirde, size oy verenler, oy vermeyenlerin canına okumak, çanına ot tıkmak ve onları tepelemeniz için mi oy vermiş oluyorlar? Neden istişare, mütalâa, münakaşa vs. yerine... Demagojik söylemlerle her şeyi anlam dışında bırakma telaşı? Öte yandan karşılıklı **anket** furyası! O zaman zaten sandığa ne gerek var, anket yeter!

Dik durmak... durmak yok... beraber yürüdük... yola devam... bütün bu söylemler **burnun doğrultusunda gitme** anlayışının yansımalarıdır. İşte, Gezi olayları sonuçtur! Suriye politikası sonuçtur! Olimpiyatlar'ı alamamak sonuçtur! **Yanlış bilgilendirilen, yanlışını göremeyen, yanlışından dönemeyen biraz hantal bir başbakan portresi çıkıyor ortaya. Çok kolay yanıltılıyor, aldatılıyor.** Sonra o da, hiç bükülmeden bunu savunmaya başlıyor ve sürdürüyor; **Bazıları** yok şöyle diyor, yok böyle, diyerek... Ortaya bir gerginlik yayılıyor. Oysa kendisi, **pragmatik** olmasıyla seviliyordu ve genel kabul görüyordu. Dik durmayı, sadece hak'kı savunmayı seçiyor, **risk alıyor ama sonuç alamıyor.**

Netice, sandık! **Sandıktan yetki alayım da, siz görürsünüz,** tehdidi!.. Sonra?.. Sonrası milleti ürkütüyor. Millet?.. Başbakan ve herkes milleti kompakt, tek parça, tıkız bir kavram gibi ele alıyor ve işine geldiği gibi kullanıyor. Biz neden geri kalalım ki? Ama olmaz!.. Bu doğru değil. Zaten ne demişler; **Yalan, ancak yalanın iyi niyetlerle söylendiği yalanı ile savunulur!**

Yalanı bırakıp, **olanı** konuşmaya çalışırsak, Başbakan bugüne kadar neden savunuluyordu ki? Çünkü... Yakın geçmişimiz, **yönetici bürokrat** kadrolar ile **üretici halk** kesimi arasındaki yılların biriktirdiği husumet ile doludur. Bu olgu tarafları birbirine karşı güvensiz kılmıştır. Ülkenin sorunları üzerinde kafa patlatan, düşünen adamlar ise halkın gözünde bürokrat kesimin bir parçası gibi algılandığından kendilerine soğuk davranılmıştır. Belki haklıydılar, belki değil. Bürokrasi ise lehlerine olan bu durumun değişme ihtimali ve düşüncenin halkın yararına yaygınlaşma ihtimali karşısında, düşünen kafaları ezmiş ve içeri tıkmıştır. Sayın Başbakan ve kadrosu bugüne kadar işte bu vahim durumu düzeltme uğraşında idiler. Ne var ki yönetici kadrolar işte bu engin zenginlikten bugün hâlâ yoksundurlar. Bunu Sayın Başbakan da itiraf ediyor ve **"Bugüne kadar sanatçıların eleştirilerinden yoksun kalmış olmakla politikacıların kayıpları çok büyük olmuştur"** diyordu. Geriye sadece **yandaşların düzeyi** kalıyor ve o kullanılıyor. Sonunda kendileri da **Toki'ye emir** veriyorlar ve **...yapılar, Selçuklu ya da Osmanlı usulunda olsun,** düzeyinde konuşuyorlar. **Bazıları** da işte bu durum için **ne hazin!..** diyorlar.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yine mi Taksim

Tan Oral 25.09.2013

 Yine mi Taksim!.. Koskoca ülkenin, koskoca başbakanı, yurttaşları ve memleketi kendisinden bir yığın sorun için ilgi ve gayret beklerken, o tüm enerjisini, zamanını, hırsını, öfkesini, iradesini ve inadını, siyasetini, umudunu, kızılı oğlanlı gençlerini, polisini getirip bir kent meydanının seyrüseferine gömerse ne demeli? **Hiç düşünebiliyor musunuz;** Rusya Başbakanı Sayın **Putin Kızıl Meydan'**ın altını oymakla meşgul, Sayın **Cameron** her şeyi bir tarafa bırakmış **Piccadilly'**de trafiği alta almaya uğraşılıyor, Sayın **Merkel** çılgınlaşıyor ve **Alexanderplatz'**da ani değişiklik yapmaya kalkıyor, Sayın **Hollande** parizien gençlere **maradeur** diye küfredip **Champs-Elysées'**de ağaçları kesiyor ve bulvarı oyup yer altına almaya soyunuyor, Sayın **Obama Times Square'**ı beğenmediği gerekçesiyle bütün dünyayı ayağa kaldırıyor, Atina'da Sayın

Samaras Sintagma meydanına kafayı takıyor 1843 ayaklanmasını bahane edip araba trafiğini alt üst etmekle kafayı yiyor, Roma'da **St. Pietro** meydanı İtalyan başbakanlarının çılgın projeler üretmesine sebep oluyor, ülke gaza boğuluyor ve bunun gibi daha nice olmayacak işler!.. Düşünebiliyor musunuz?.. Ama bizim ülkemizde oluyor, olmakta.

Bu büyüklük değil. Koskoca bir ülkenin koskoca sorumlulukları olan bir başbakanı bir kent meydanının trafiğini prestij meselesi hâline getirmiş, akli başında kimseyi dinlemiyor. Sadece birtakım yaramazları kendine denk saymış, muhatap kabul etmiş, onları bahane edip, onların üstünden, haklı soruları, haklı talepleri ve eleştirileri dile getirenlere veryansın ediyor. Bir yanlış kararın savunusu için her şey istismar ediliyor. Dedikleri gibi birtakım yaramazlar çevreye ve kamu malına zarar veriyorsa eğer, onları yakalamak ve o kişilerden yargı yoluyla hesap sorulmasını sağlamak onun görevi değil mi? Bunun yerine demagoji (sözlük: *lâf ebeliği, halk avcılığı*) ile seçmenini yanıltmayı seçiyor. Sonuç, normal insanlar, kent halkı ve onların sözcüleri hesaba katılmaya değmez bulunuyor. Bu büyüklük mü?

Memleketin akli başında vatandaşları neden, diye soruyor yanıt gelmiyor, polis geliyor, toma geliyor, gaz geliyor. Bir de yargıdan iptal kararı geliyor, sağduyu ve hukuk çekip gidiyor. Sıkılmış limonun davası olmaz deniyor. **Bunları yazıp söylemek de bize zor geliyor, ağır geliyor.** Açıklamaları hiç yok da değil, var. Meselâ, daha güzel olacak, demek gibi, meselâ, vatandaş açık havada egzoz gazı koklayacağına yeraltı trafiğinde temiz hava alır, gibilerden inanılması zor açıklamaları Sayın Başbakan söyleyebiliyor. Gerçek ve içten nedenlerini samimiyetle paylaşmak yerine, çocuk avutur gibi, bu açıklamaları polis marifetiyle kabule zorlamak hangi tedirginliğin neticesi acaba?..

Oysa kendileri ne umutlar yeşertmişti bu yalnız ve güzel ülkede. **Ona körü körüne karşı olanlara karşı ve ona körü körüne yandaş olanlara karşı da ne umutlarla, ne mücadeleler verilmişti.** Soruyu bir kez daha sormak gerek; Taksim'in nesi vardı? Rahatsız eden neydi? Sorunu neydi? Muhtemel yanıt için yardımcı olalım:

Tıkanmayan, düzgün akan kazasız trafiği, alt üst geçitsiz, trafik polissiz ve sorunsuz dolaşan mutlu yayaları, taksileri, özel arabaları, turist otobüsleri, çevre fuarlarına, üniversitelere, hava alanlarına yolcu taşıyan servis araçları, şehirlerarası otobüs terminalleri, her yöne dolmuş durakları, ıııklı ve ılıkırtılı suları, güvercinleri, çiçekçileri, anıtı, İstiklâl'in kalabalık girişı, sirenlerini çınlatarak geçen cankurtaranları, üç ayrı yöne gidişı olan metronun girişı çıkışı, büyük bir gezi parkı, yüksek ağaçlı bulvar başlangıcı, Talimhane gibi yayalaşmış bölgeleri, sanat galerileri, otelleri, cafeleri, otoparkları vs. vs. Hepsi birarada barış içinde, romantik ve sorunsuz! Belki tek kusuru, yanlış metro çıkışı ve parkın eskiden kalma merdivenli girişı önünde kasıtlı olarak yıllarca korunan şehiriçi otobüs deposu idi. Evet Taksim'in altını üstüne getirmeyi gerektirecek rahatsızlığı neydi?

Yoktu!.. **Taksim, yılların emeği ve deneyimi ile yavaş yavaş oluşmuş, beliren ihtiyaçlara göre biçim kazanmış ve olgunlaşmış doğal bir meydandı.** Şimdi zorla ve şoklarla rahatsız edilmiş, ellenmiş, anlamsız, hukuksuz, nedensiz ve bunun sonucu zevksiz bir ucube olma yolunda!..

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başın örtüsü!..

Tan Oral 02.11.2013

TBMM de yılların başörtüsü sorununun tatlıya bağlandığı şu günlerde, bundan tam yirmi yıl önce, benimle yapılan bir söyleşide de ele alınan bu konunun, nerelerden yola çıkıp nereye vardığını paylaşmak istedim. 1993 yılında **Selâm** gazetesi benimle yaptığı bir konuşmada **“Başörtüsü başkaldırı olmasa da bir baş eğmemedir”** sözümü manşete çıkardığında bir tepki görmemiştim. Ancak bundan on beş yıl sonra 2008 yılında bu kez **Yeni Şafak** gazetesi, yine benimle yaptığı başka bir konuşmayı, aynı başlıkla yayımlayınca, otuz yıldır çalıştığım **Cumhuriyet** Gazetesi’nden kovulmuştum. Bu söyleşilerin ilgili bölümlerini yeniden yayımlıyorum.

“BAŞÖRTÜSÜ BİR BAŞ EĞMEMEDİR”

(Selam gazetesi / Şaban Ok / Aralık 1993)

“İyi çizmenin yolu, iyi düşünceden geçer” diyen karikatürist Tan Oral;

“Başörtüsü başkaldırı olmasa da bir baş eğmemedir.”

*

Bazı çizerlerimiz “dindar insanları şalvarlı, sakallı, şişman; kadınları da çarşafı” olarak çiziyorlar. Bütün dindar insanlar sizce bu görüntü altında mı?

Hayır, ben öyle görmüyorum. Öyle de çizmedim. Ama eleştiri yaparken karşımdaki eleştireceğim kişilerin ne inançları, ne sosyal yapıları, ne düşünce yapıları benim için ne seçme nedenidir ne de engeldir. (...) Kendimi bir “kamp”ın adamı ve benim kampımda olanlar doğru düşünüyor, kampımda olmayanlar yanlış düşünüyorlar diye bakmam. (...) Çünkü yanlış her yerde olabilir, doğru her yerde olabilir.

Her türlü düşüncenin, korkusuzca; her türlü yanlış yapmayı göze alarak tartışılabilmesine inanıyorum. İnançların ise kesinlikle tartışmaya getirilmemesi düşüncesindeyim. İnanç tartışılmaya başlandığı an düşünce planına sıçramış olur. İncanın mantığı yoktur. Tartışmaya girdiğiniz an o bir **“düşünce”** olmuştur. Düşünce olunca da laflarım kimseyi rahatsız etmemelidir. Kimsenin davranışlarından da ben rahatsız olmam. Ama inançların tartışılmasını doğru bulmuyorum.

Laiklik nedir sizce veya nasıl anlamalıdır?

(...) Demokratik bir ülkede her türlü düşüncenin savunulabileceğini ve her türlü düşünce etrafında örgütlenilebileceğine inanıyorum. Beni rahatsız etmediği müddetçe komşumun nasıl yaşadığıyla ilgilenmemeliyim.

(...) Ama baskının olduğu bir toplumda Türkiye’de baskının olduğunu söyleyebilirim insanlar inançlarını rahatlıkla taşıyamadıkları için, bunun öfkesiyle inançlarını bir gösterge olarak ortaya koymak ihtiyacı duyuyorlar.

Belki bu da bir başkaldırıdır!

Başkaldırı olmasa da 'baş eğmeme' olabilir. Ama çözümüyor. Sakal inancın gereği olarak bırakılıyor. Tam tersi inançtaki insanlar da sakal bırakıyor.

Sakala karşı olanların, hepsine karşı olması gerekir o zaman!

Sakala karşı olmamak lazım. İnsanların tüyleriyle uğraşmamak lazım. Bunu en kötü şekilde askerî yönetimler yaptı. İnsanların tüylerine dokunmamak lazım, çünkü insanların kendi malı.

Madem sakala değindik, bir de başörtüsüne değinelim isterseniz.

(...) Başörtüsü dediğin nihayetinde bir bez parçası. Türkiye'de büyük bir kesim kullanır. Kimse de rahatsız olmaz. Okula da gidilirdi. O kadar gürültü-patırtı oldu. Boşu boşuna insanların canı yandı. Ben öğretmenim. Ama bana ne, isteyen takar isteyen çıkarır.

Yasaklandığı için karşı tepki olarak büyüdü!

(...) Yasaklayanlar kadar başörtüsü takanlar da bunu istismar konusu yaptılar. Zaten mesele her iki tarafı, taraf yapmamaktır. İki taraf da masum demiyorum. Ama bugün herkes anladı ki anlamsız şeylerdi bunlar. O gün büyük korku geçirenlerin artık korktuklarını sanmıyorum.

"OKUMALARI BİRİLERİNİ RAHATSIZ EDİYOR"

(Yenişafak gazetesi / Beyza Akyüz / 28 Şubat 2008)

Baş kaldırmadılar baş eğmediler (sayfa 1)

Başörtülülerin okuması birilerini rahatsız ediyor (sayfa 11)

*

Üniversitelerdeki başörtüsü yasağını çizgileriyle eleştiren **Cumhuriyet** gazetesinin karikatüristi **Tan Oral**, "Kızların yaptıkları başkaldırı değil baş eğmeme. Başörtülüler ne zaman üniversiteye girse birileri rahatsız oldu" diye konuştu.

(...)

HUKUK, DEĞİŞİMİ KORUR

Rektörleri de eleştiren Oral, "Rektörler televizyonlara çıkıp, ağızları köpürerek, gergin suratlarla, korku dolu ifadelerle açıklamalar yapıyorlar. Bu hiç sağlıklı bir durum değil. Bu acılar kısa bir süre daha yaşanacak. Ama

merak etmeyin, bu insanlar saçmaladıklarını bir gün anlayacaklar. Bizi korkutan şeyler bir anda geçip gidecek" dedi.

İnsanları emirlerle yola getirmeye çalışmanın anlamsız olduğunu belirten Oral, "Başörtülü kızların yaptıkları başkaldırı değil baş eğmeme. Başörtülülerle uğraşan aynı zihniyet, daha önce de sakalı, pantolonu yasaklamıştı. Başörtülüler ne zaman okumaya başladılar birileri rahatsız oldu. Sınıf ayrılığı ortaya çıktı" diye konuştu

Oral, yasağı kaldıran anayasa değişikliğiyle ilgili tartışmalara da değinerek, şunları söyledi: "Hukuk, sosyal gelişimin arkasından gelir. Önce bir değişim olur. Sonra hukuk o değişimi koruma altına alır. Diğer zaten faşizanca olur. Cumhuriyetin içinde büyümüş insanlara güvenmek lazım. Laiklik zaten Cumhuriyet ile gelmedi. Osmanlı'da da devleti de din adamları değil padişah yönetiyordu."

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sigara bırakılamaz!..

Tan Oral 09.11.2013

 Sigara bırakılamaz!.. Sigara bırakılamaz. Bırakılırsa yeniden başlanır çünkü.

Bunun böyle olduğunu sigarayı bırakmayı deneyen tüm tiryakiler bilir. Ohoo o... ben kaç defa bıraktım gibilerden övünerek yakınılır. Ya da ne zaman bıraktın sorusu, iki ay dört gün gibi açıklamalarla yanıtlanır. Bu, sigaranın henüz bırakılmadığının tipik göstergesinden başka bir şey değildir. Bir de sigarayı bıraktığını ilan eden kişi onun yerine tespih çekmeye, zincir sallamaya ya da sakız çiğnemeye başlar. Fındık fıstık atıştırır, çok yemek yediğinden, kilo aldığından şikâyeteye başlar. Akıllı fikri bıraktığını sandığı sigaraya takılı kalmıştır. Evet, sigarayı bırakamazsınız, çünkü bırakırsanız yeniden başlarsınız. **Sigaradan vazgeçmek gerek, ondan vazgeçmelisiniz.** Tıpkı sevgiliyle olan beraberlikler gibi, zaman zaman kavga edilir, küsülür, ayrılıklar olur, aklınız onda kalır, sonra yeniden barışılır, aşk tazelenir. Ama artık hayat çekilmez olduysa, yürümüyorsa, o zaman bu beraberlikten vazgeçilir, vazgeçme geri dönülmez anlamındadır artık. Yeni bir hayat, yeni bir denge, yeni umutlar!.. Sigara bir tiryakiliktir, bağımlılıktır ama unutulmaması gereken, sigara içmemek de aynen onun gibi bir alışkanlıktır. Vazgeçilirse tutku yok olur!..

Sigaradan kurulmak zordur, evet. **İsmet İnönü** bile, meydan savaşı kazanmış bir paşa, o davudi sesiyle şöyle diyordu "**Bütün ömrüm sigarayla mücadele ederek geçti!..**" **Âşık Veysel** pipo içer, arada da sigara tellendirir, durmadan da öksürürdü. Bak öksürüyorsun neden içiyorsun şu sigarayı diyenlere, "**Öksürmezsen içmenin ne anlamı var ki**", diye takılırdı. Vazgeçmek zor ama mümkün, bırakmaksa eziyetli ve imkânsızdır. Neden?

Bağımlılık yaratan şey teslim alandır, kuvvetlidir, tiryaki ise teslim olmuştur, zayıftır. Savaşta zayıf olan hep kaybedecektir. Kahramanlığın onda dokuzu hatırlanırsa, düşmanla umarsız mücadele yerine tüyüp kurtulmak evlâdır, yani **ondan vazgeçmek!** Bu kararı da kişi kendini en iyi, en kudretli hissettiği bir anda vermelidir. Karar, güç demektir, ufak tefek kazalar onu geri çeviremez, alt edemez, durmak yok yola devam.

Tiryaki teslim olduğu Şeye karşı sevgi ve hayranlık duyduğunu, iyilik gördüğünü söyler, bir tür **Stockholm sendromu**. Doğrudur, ama bu duygu onun yoksun kaldığı, tatmadığı nice zengin doğayı görmesini perdeler. Ondan uzaklaŐmaktan, onu  zlemekten ve yeni bir dünyada olmaktan korkar. Oysa yeni dünya onu bekliyordur.

Ülkede sigara yasakları baŐladđında, önce kuŐkuyla bakılmıŐtı. Oysa sonuç alındı, yavaş yavaş yaygınlaŐtırılan çok başarılı bir uygulama yapıldı. Yasaklara karşı direnç oluŐmadı, uysallıkla uyuldu. Sigarasız bir yaŐamın da var olabileceği, ucundan da olsa görüldü.

Ancak uygulamada kabul edilemez yanlar var. Sigarayı bırak nasihati nasıl hiçbir işe yaramıyorsa, sigara öldürür tehditleri de  yle. Yemek de, su da öldürür, işte kanıtı, tarih boyunca yiyen içen herkes ölmüŐtür! Yani?.. Tehdit, şiddet, őantaj nerede olursa olsun onaylanamaz. Ne inandırıcı, ne korkutucu ne de caydırıcıdır, tersine inadı pekiŐtiricidir. Hayatı karartan ölüm tehditleri yerine, kişiye güvenen daha sevecen yaklaşımlar neden olmasın? Kişisel karar ve iradenin yerini zaten hiçbir Şey alamaz. Sansür de asla onaylanamaz!

SANSÜR!

Tv'lerde gösterilen filmlerde uygulanan bulanıklaŐtırma sansüründen medet ummak çok gülünç!.. Üstelik içen içmeyen herkesi rahatsız edici, aptal yerine koyucu, dumanı da cabası. Sanki arkasında ne olduğunu kimse bilmiyor, anlamıyor. Sanki onu görünce, daha doğrusu görmeyince, sigara içen onu bırakacak, içmeyen de görmediği için ona  zenmeyecek. Oysa bu uygulama çok bilinen ticari bir yöntemdir. Bir Şeyin ucunu gösterip **meraklandırmak**. Bu, insanı onu denemeye zorlar. Ama bence bu konunun en acı, en affedilmez yanı, bu saçma sapan **ilkel sansüre** bu ülkenin akılı başında yazarının, çizerinin **sessiz kalıyor** olmasıdır. Sinemada toplum için zararlı saydıkları Şeyleri sans rleyen kafaya karşı yıllarca mücadele verenler, bulanıklaŐtırma sansürüne sessiz kalarak o zihniyeti paylaŐmıŐ olmuyorlar mı?

Özetle, sigara bırakılamaz. Bırakılırsa yeniden başlanır. Ondan vazgeçin!

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Avrupa'da kızgın doğa ve odun!..

Tan Oral 12.12.2013

 Avrupa'da kızgın doğa ve odun!.. Kim derdi ki, yüzlerce yıl soğukla baş edebilmek için uđraŐ veren insan soyu, üstünde durmaya çalıŐtıđı Şu biricik 'yer'in gitgide ısınıyor olmasına sevineceğine, ciddi ciddi kaygılanmaya baŐlasın. Ve kim derdi ki, bu ısınma hiç de hayra al met bir Şey değil. İŞin ilginç yanı, ne soğuğu ne sıcacı seven, ama ılık için de içi giden insan, bu kez de sıcaca çare olarak soğutucuları icat edip devreye sokunca, evinin i ini de, dolabının i ini de, evet soğuttu, soğuttu ama, dünyayı da ısınmaktan alıkoyamadı. Soğutucusunun yapımında kullandığı o sera etkisi yarattđı söylenen gazlar, gökyüzüne salındık a, dünya terlemeye başladı. Doğanın dengesine hayran olduğunu her fırsatta dile getiren  demoğlu,  te yandan doğaya egemen olma savaŐından da hiç mi hiç geri durmadı. Ve bir gün dedi ki: "İnsan doğaya karşı yürüttüğü

savaşı kazanmıştır.” Ama, doğa kaybetmiştir diyemedi. Çünkü gururu ve başarısı gözlerini kararttı, göremedi. Evet, sonunda, doğa insan tarafından yenildi, mağlup edildi; yenik düştü tabiat. Ne var ki kaybeden doğa ısınıp, kızıp da hesap sormaya başlayınca, insanın da gözleri açılmaya başladı. Kutuplarda buzlar eriyor, denizlerde sular yükseliyor, kasırgalar ortalığı kırıp geçiriyor, seller dünyayı götürürken, kuraklık her yanı kasıp kavuruyor ve çölleşme ormanları yiyip bitiriyordu. Tabiat artık kendi diliyle konuşuyor, anlatıyor. Anlayan anlıyor elbette. Kyoto’da toplaşanlar, kızgın doğayı serinletip, sakinleştirmek için çareler arıyor ve buluyorlar. Çare, ağgözlülüğe biraz olsun ket vurmak. Çok basit! İmzalar atılıyor, kavilleşiliyor. Oysa en büyük ağgözlü, en rahatına düşkün, en çok harcayan ve dünyayı bile harcamakta beis görmeyenler imza filân atmıyor. Kızgın tabiat, son zamanlarda, yakıcı nefesi ile arada bir yalıyor. Ne var ki doğa sapına kadar da nesneldir, esip savururken ayırım gözetmiyor. Filipin adaları, belki en masumları, beklenmedik bir anda, doğadan vurgun yediler. Diğer ülkeler olayı boş gözlerle izledi. Hâlâ, bize bir şey olmaz, sıra bize gelmez diyordu ki, kızgın doğa Avrupa’yı da vurdu. O Avrupa ki daha fazla enerji elde etmek için, daha neler yapabilirim diye, her türden girişimi göze alıyor. Neden?.. Daha çok tembellik yapabilmek ve en az bedensel enerji harcamak için, teknolojik gelişmelere ve görece refaha çılgınca enerji sarf etmeye devam edebilmek adına!.. Doğanın verdiği acı yanıtlara aldırmadan onu kirletip, kızdırmaya devam!.. Hikâyemizi bitirmeden önce bir enerji özeti vermek iyi gelecek;

Taa.. başlangıçta, insanların ısınmada ve pişirmede kullandığı tek enerji kaynağı, odundu. Odun yakılınca havayı kirletmiyordu. Enerjisini verdikten sonra geriye kül ve karbondioksit kalıyordu. Ağaçlar, ormanlar bu karbondioksiti alıyor, onu yeniden oduna çeviriyorlardı. Odun yenilenebilen bir kudret kaynağı idi. Ne zamana kadar? İnsanlar kalabalıklaştınca, ormanlar tükenmeye başlayınca, odun yerini maden kömürüne, balta yerini buhara bırakıncaya kadar. Bitmedi, akaryakıt, derken nükleer yakıt, insanı tehlike ile rahatlık arasına iyice sıkıştırdı. O da yüzyıllarca tahılını öğüttüğü değirmenleri hatırladı, su ve rüzgârdan, bir de Güneş babadan medet ummaya başladı. Odunu da sadece birbirlerinin kafasına indirmek için kullandı. Hadi hayırlısı!..

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sadece bu mu

Tan Oral 17.12.2013

 Sadece bu mu Elin parası ile teknolojisi ve Know-How’u ile, benim yüklüce bir borç ödeme altına girmemle, yani bu borcu, daha önceki yıllarda da olduğu gibi, sadece ben çalışıp ödeyecek olmamla, senin sadece benim adıma karar vermiş olmaktan ibaret olan katkıyla ortaya çıkan büyük dev projelerle sadece sen övüneceksin, bu yetmeyecek boyuna beni suçlayacak, töhmet altında tutacak, her gün bunu benim kafama kakacak ve benden durmadan oy istemeye devam edeceksin.

Bunun adına da sadece başarılı politika ve millete hizmet diyeceksin ya da diyecekler.

Millete, yani bana, yani sadece okuyup iş güç sahibi olmak isteyen bana hizmet...

Bununla da yetinilmeyecek, kader birliği yaptığın şakşakçılar, durmaksızın kafamızı karıştırmak için uğraşacaklar, kafamızı şişirecekler.

Üstelik de, en önemlisi, ben bu düzene dünden razı iken, sana da inanmış iken, sadece ve sadece kendi özel hayatımı, gözlerden ırak olarak sessizce yaşamaktan başka ciddi bir dileğim yok iken, bunun da senin teminatın altında olduğu tekrarlanıp dururken, sen neden, hangi hakla, kim oluyorsun da benim mahremimi gözlemeye kalkıyorsun?

Anlar, anlamaz her işime neden burnunu sokuyorsun?

Bunun sıkıntı veren rahatsızlığını ve tatsızlığını sadece ben hisseder ve yaşarken, bunu benim iyiliğim ve toplumun selameti için yaptığına inanmaya beni neden zorlayıp duruyorsun?

Yanıtın ne?

Sadece söyle!

Krallar kendilerinin Allah tarafından gönderilmiş olduğunu söyleyerek bu soruları bertaraf etmeyi başarıyorlardı bir zamanlar.

Ama galiba modern dünyamızda, kendisi bunu sanıyor bile olsa, artık kral olmaya gerek görülmüyor.

Sadece sandık hatırlatması yeterli oluyor... mu acaba? Yoksa bu senin için korkulu bir rüya, benim içinse bir kâbus olabilir mi?

Filan feşmekân...

Neler saçmıyorum ben böyle? Allah'ım aklım sana emanet, bu kafa bu kadar karıştırılırsa olacağı buydu işte.

Sadece bu!..

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu sabah gözlerimi kötü bir memlekette açtım

Tan Oral 28.12.2013

 Bu sabah, yirmi yedi aralık iki bin on üç cuma, bu sabah gözlerimi kötü bir memlekette açtım. Mutsuzdum, güvensizdim, umudum kırıldı. Henüz yataktaydım, çok erkendi, sabahın körüydü, ortalık karanlıktı. Tadımı kaçırın ise dün akşam yatağa giderken, o gün ülkede olan biten her şeyi, haber spotları hâlinde, kafamın içine doldurmuş olmamdı. Hâlbuki sorunlarla uykuya vardığım gecelerin sabahı, çözümlerle uyanırdım. Çünkü o sessiz, dingin ve loş ortamda özgürleşen beynim, sorundan

kurtulmak ve rahat etmek için, beni uyutur kendi çalışırdı. Beni de aydınlık bir sabaha karşı ışıklar içinde uyandırır, çözüm önerileriyle birlikte güne uğurlardı. Bu kez öyle olmadı. Zavallı beynim, neler görmüş, ne sorunlarla boğuşmuş, ne sıkıntılar atlatmış, ne fikirler yeşertmiş ve ne umutlar yaratmıştı. **Bu kez öyle olmadı!..**

Sorunlu bir ülkede yaşıyordum, her yer gibi, her zaman olduğu gibi. Kendim için, sevdiklerim için, hepimiz için çabalıyordum. Benim gibi, benden farklı gayret gösteren, irade koyan nice insanlar, topluluklar da vardı. Nereye doğrulttuğu belli olmayan eli silahlılar, aynı kafada silahsızlar, inandığını başkalarına da inandırmaya çalışanlar ya da sadece çalışanlar çalışanlar ve onları çalıştıranlar, bir de bütün bunlardan azade yaza çize kafayı çalıştıranlar ve de çatık kaşlı kafa karıştıranlar. Yuvarlanıp gidiyorduk işte, düşe kalka. **Bu kez öyle olmadı.** Nasıl oldu?

Düzeltilmeye muhtaç da olsa kuralları vardı bu ülkenin. İtişip kakışma, ara sıra minder dışına çıkılsa da, bu kurallar içinde yürür giderdi. Bu kez ne oldu?.. Ne oldu da, gecem sefil, sabahım karanlık oldu. Aynı kafada, benzer niyette, belki aynı açgözlülükte belki değil, bizi hiçe sayarak, herkesi hiçe sayarak her şeyi göze alanlar, kural tanımaz fütursuzlukla üstümüze basarak dövüşe giriştiler. Kim kazanırsa kazansın, olan dingin uykulara ve umut dolu sabahlara olacaktır.

Anayasa yapamaz, olana da itibar etmez, ille yöneteceğim diye ortalığa dökülenler ya da gölgede mevzilenenler, hukuk ile siyaset boğaz boğaza gelmiş, yalan ve talan yarışı içinde utanmadan bizi uyutmaya kalkışıyorlar. Oysa uykularımız çoktan kaçtı, gözümüz açık, uyanıgız, tadımız yok yani!..

Bu kez böyle oldu!..

İyi mi oldu?..

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Belediye seçimleri öncesinde, 'çözümü' değil, 'sorunu' söyleyin!..

Tan Oral 31.12.2013

 Belediye seçimleri öncesinde, 'çözümü' değil, 'sorunu' söyleyin!.. Belediye başkanı adayları çözüm vaatlerini değil, sadece kentin sorunlarını anlatmalı. Çözümlerin ise kentlilerin katılımı ile birlikte aranıp bulunacağını vaat edebilmeli. Yani yaratıcı akıla kapı aralanmalı. Olabilir mi? Olmalı!..

Belediye seçimlerinin propaganda çalışmaları başladı. Belediye başkan adaylarından kentlerle ilgili çözüm önerilerini değil, sorunlardan ne kadar haberdar olduklarını duymak ve bilmek isteriz. Kentin ve kentlilerin ihtiyaçlarını da kendilerinden duymalarını ve öğrenmelerini beklediğimiz gibi. Çünkü kentin ve kentlilerin can alıcı sorunlarını iliklerinde hissetmeyen nice kişilerin yetki aldıktan sonra nasıl bocaladıklarını, ne saçmalıklara zaman ve para harcadıklarını gördük, bunları sıkıntı ile yaşadık. Partililerin de gaz vermesiyle, saçma sapan ve

hiçbir sorunun yanıtı olmayan vaatleri gerçekleştirmek adına, eldeki imkânları ve geleceğimizi, yandaşları ile nasıl çarçur ettiklerine tanık olduk.

Zaman, hayat, kent, insanlar, sorunlar, imkânlar, ilişkiler, fırsatlar ve dünya kısaca her şey durmaksızın değişiyor. Çözüm projeleri, vaatler gereksizleşiyor, anlamsızlaşabiliyor. Geriye hizmet aşkı ve vaatlerini yerine getirme tutkusunu ile yanıp tutuşan yöneticinin dayatmaları kalıyor. Dayatmayı, dik durmayı, her şeye rağmen yola devamı siyasi başarının tek geçerli yolu olduğunu varsaydığı için de, danışmayı, tartışmayı ve gerektiğinde vazgeçebilmeyi, kısacası esnek olmayı eksiklik olarak görüyor. Bu kentte yaşayanları ve onların sözcülerini dinlemek gereksizdir, çünkü iş işten geçmiş, yani iş ele geçirilmiştir. Kararlı olmak, kararlı davranmak başarının sırrıdır, ama es geçilen, bunun ne pahasına olduğudur. Bilinen bir gerçektir, karar vermek o konudaki düşünme ve araştırmanın durması demektir. Bu bir şartla doğru olabilirdi, eğer sorun yeterince tartışılıp paylaşıldıysa ve yaratıcı sonuca yaklaşıldıysa... Çünkü mesele kenttir ve kentte yaşayan ve yaşayacak olan milyonlardır. Oysa **S. Yerasimos**'un dediği gibi İstanbul Belediyesi'ne gelen yeni başkanlar çekmecede birikmiş bir sürü hazır proje dosyaları bulur ve hemen bunları sahiplenirler. Oluruna olmazına bakmadan, kentlilerle tartışmadan hemen uygulamaya girer. Sıkıntılarla, aksaklıklarla geçen bir seçim döneminin bitimine doğru da belediyeci, genellikle karşılaştığı eleştiri ve şikâyetlerin içinde boğulurken, bari bu iş sona ermeden kendim için de bir şeyler elde edeyim akıllılığına varır. Bu tiyatroyu bu kentin sakinleri defalarca gördü, yaşadı. Sorun, mesele, problem, ne dersiniz deyin işte bunlar, çözüm önermeden daha önce gündeme gelmezse, sonunda dayatma kaçınılmaz oluyor. Kanıt mı istiyorsunuz, işte bir akli evvelin hükümete ve belediyeye kakaladığı sorunu olmayan Taksim Meydanı'na getirilen çözüm önerisi ve sonuçları. Güle güle dolaşın orada, çok isterseniz kakhaha ile tur atın, hazır meydanı boş bulmuşken.

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sofra barışı!..

Tan Oral 07.01.2014

Başbakan'a akıl vermek haddim değil. Ama aklımdan geçenleri de söylemeliyim. Barış yapmanın tam zamanıdır. Çünkü keskinleşen ve can yakmaya başlayan sosyal kavgaya, barış ihtiyacını da keskinleştiriyor. Habur'da barış girişimi sabote edilince savaş hızlandırıldı, ardından barış ihtiyacı çok daha belirginleştiydi. Barış kolay değil elbet. Hatta imkânsız gibidir. Kolay olsa, zaten konuşmaya değmez. Başbakan bunu sanki başarabilir gibi. O olmazsa parlamento ne güne duruyor! Çünkü zor ve en elverişsiz bir dönem, fırsata çevrilebilmiş, çözüm süreci çok kıvrak politikalarla hayata geçirilmeye çalışılmıştı. Bugün de artan karmaşa fırsatlara gebe, toplumsal yaşam, kazanım ile umutsuzluk arasına sıkıştırılmış durumda. Bu gerilim sosyal yapı için çok tehlikeli olmalı, karamsarlık yaymaya başlıyor. Kişiler ya konumlarını koruma telaşına kapılıyor, ya da bir kampa sığınıp, kavgayı kazanan tarafa yakın durmayı ve kendilerini güvence altına almayı hayal etmeye başlıyorlar. Bunun doğal sonucu ise karşıda gördüğü tarafa dış bilemek ve bunun gereğini yerine getirmeye çalışarak sosyal kavgayı büyütme oluyor. İşte tam da bu nedenle barış yapmanın zamanıdır. Kavganın taraflarını analize girişmiyorum, buna olanca ayrıntısı ile medyada yer veriliyor.

Bilinen sloganı özel duruma uydurup hafifleterek yinelersek; barış, muarızlarınızla işbirliği yapabilme becerisi ve cesaretini gösterebilmenin adıdır. Politik kazanımlar için buna ihtiyaç olmalı. İyi de Sayın Başbakan ne

yapıyor, dik durma ve yola devam söyleminin gereği olarak en küçük barış girişimini zafiyet olarak algılıyor ve kaçınıyor. Müttefiklerini birer birer yitiriyor. Sandık, sandık diyor ve sandığa çağırdığı millete doğruları söyleme becerisi ve cesaretini gösteremiyor. Risk almayı sevmiyor. Oysa en zor, en olanaksız anlarda barışa soyunmak da risk almayı gerektirir. Politika bizatihi risk değil mi zaten, barış istemi de öyle. Politik kavga elbet kendi rayında devam eder, seçime giderken. Ve politika da elbet ittifaklarla yürütülür, ama barış da öyle. Parlamento ve Başbakan demokratik dikkatini ve atikliğini ortaya koymalıdır. Koyabilirler, bu bekleniyor. Barışın hevesli yandaşı çoktur, biraz dokundurmak toplaşma için yeterli olur. Seçimlerde barışa oy verecek seçmen sayısı her zaman yeterlidir. Olan ise yazık ki, sulh olma niyeti yerine göz boyama söylemine devam ediliyor olması, haydi hayırlısı!..

Yolsuzluk savları, yolsuzluk olsa bu mega yatırımlar yapılabilir miydi, diyerek savuşturuluyor. Oysa herkes bilir ki, yolsuzluklar en gürbüz hâliyle bu mega yatırımlarda yeşerir, gelişir. Karşı savlar da şöyle olabilir, neden olmasın? Yolsuzluk olmasaydı borsa inişleri, euro ve dolar rekorları gündeme gelir miydi ve bu zamlara, yeni vergilere gerek duyulur muydu? Barış sofrası sizi bekliyor. Buyurun buradan yiyeceğinizi!..

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kâh çıkarım gökyüzüne seyredirim âlemi...

Tan Oral 14.01.2014

Kâh çıkarım gökyüzüne seyredirim âlemi... Evrende insan var mı? Merak edilir, vardır herhâlde denir. Oysa kuzu var mı, balina var mı, hamamböceği var mı, kedi bulunur mu, yılan var mı, sivrisinek ya da karga var mı, at var mı at? Ornitorenk var mı? Bunları merak edene ben hiç rastlamadım. Hâlbuki bunlar olmadan insan olmaz!

Yine merak edilir ki, hiç olmazsa hayat var mı kâinatta, onu bilelim diye? Bilimin söylediği gibi, aminoasitler olabilir, molekül, hücre olabilir denir, evrim olabilir, mutasyon olabilir. Bunun sonucu bilimkurgu sinemacılarının yarattığı canavarlar ortaya çıkar, düşman uygarlıklar oluşturur sonra uzaydan bizi mahvetmeye gelirler.

Nereye gelirler? Dünyamıza, yuvamıza, yegâne evimize! Kıymetini yeterince bilmediğimiz yuvamıza! Oysa gelen giden yok. Yuvada birbirini yiyen sadece bizleriz, biz insanlar. Yolsuzluk yapan, politika yapan, darbe yapan, savaş yapan, gazetecilik yapan, Dubai'ye giden, barolar birliği başkanı olan, hatta başbakan bile olan yine bizleriz.

Bir de kızgın saç üstünde sıçrayan pireler misali, Dünya'dan uzaya biteviye zıplamaya uğraşan meraklı astronomlar, kozmonotlar. Buyurun işte, demek ki bir süredir fezada insan var artık, kısa süreliğine de olsa, var!

Evren hakkında bir hayli bilgi biriktirebilmiş bir kozmonot, bir âlim, bir Dünyalı olarak, evrenin titreşerek çalkalanan sonsuz bir bulamaç gibi algılandığının farkındayız. Bizlerin ve yaşayıp bildiğimiz hayatın da, burada durmadan değişen, yani var olmakla yok olmak, ya da başka bir şey olmak arasında biçim ve nitelik değiştiren, işte o her neyse, onun bir âni, gelgeç bir noktası olduğunu da anlayabiliyoruz. Buna enerji deyin, kudret deyin, artık ne dersiniz... Hayat diye tanımlanan olgu da, her ne ise, somutu sona erer ama kendini tekrarlayarak varlığını sürdürür. Tıpkı yangın gibi, kendini yakan şey biter, söner, kül olur, duman olur ama yangın sürer gibi.

Bu geçici varlık yani hayat, işte bu durumun yani varlığının farkına varınca, kendi benzerlerinin olup olmadığını merak edip, başka âlemlerde aramaya kalkması da kaçınılmaz oluyor. Onu kâinatın bilinmeyen bir ucunda arayacak, o olmazsa öbür dünyada bulacaktır... Bu dediklerime aklınız yatmayabilir! Bir dinden söz etmiyorum ki inanasınız!..

O zaman neden merak edilir uzay ve uzayda insan var mı diye? Kavranması zor ama kabulü zorunlu olan sonsuz uzayda, tek başınalığa razı olmak, buna peki demek dayanılmaz yalnızlık duygusunu azdırır da ondan. Çare düş kurmaktadır, demokrasi düşü kurmak, barış düşü, iç barış düşü, kalkınmış uygar bir ülke düşü kurmak, belediye başkanı olma düşü, seçimleri kazanma ya da piyangodan büyük ikramiye çıktığını hayal etmek gibi düşler kurmak işte. Üstelik **hayal bedavadır** da. *İnsan âlemde hayâl ettiği müddetçe yaşar*, diyen şair kadar, insan hayal ettiği müddetçe değil aziz şair, insanları sevdiği kadar yaşarmış, diye onu yanıtlayan başka şairlerimiz de bulunur.

Sevmek de bedavadır, belki o nedenle değersizdir kimileri için, kimbilir?..

tan.oral@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)